משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר נשים

ברטנורא על משנה כתובות

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה כתובות

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-כתובות/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 6
משנה ה 6
משנה ו 6
משנה ז 6
משנה ח 6
משנה ט 6
משנה י 7
פרק ב 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 8
משנה ד 8
משנה ה 8
משנה ו 8
משנה ז 8
משנה ח 8
משנה ט 9
משנה י 10
פרק ג 10
משנה א 10
משנה ב 11
משנה ג 11
משנה ד 11
משנה ה 11
משנה ו 11
משנה ז 12
משנה ח 12
משנה ט 12
פרק ד 13
משנה א 13
משנה ב 13
משנה ג 13
משנה ד 14
משנה ה 14
משנה ו 15
משנה ז 15
משנה ח 15
משנה ט 15
משנה י 15
משנה יא 16
משנה יב 16
פרק ה 16
משנה א 16
משנה ב 16
משנה ג 17
משנה ד 17
משנה ה 17
משנה ו 18
משנה ז 18
משנה ח 19
משנה ט 19
פרק ו 20
משנה א 20
משנה ב 20
משנה ג 20
משנה ד 21
משנה ה 21
משנה ו 21

משנה ז 22
פרק ז 22
משנה א 22
משנה ב 22
משנה ג 23
משנה ד 23
משנה ה 23
משנה ו 23
משנה ז 24
משנה ח 24
משנה ט 24
משנה י 24
פרק ח 25
משנה א 25
משנה ב 25
משנה ג 25
משנה ד 25
משנה ה 26
משנה ו 26
משנה ז 26
משנה ח 27
פרק ט 27
משנה א 27
משנה ב 28
משנה ג 28
משנה ד 28
משנה ה 29
משנה ו 29
משנה ז 29
משנה ח 30
משנה ט 30
פרק י 30
משנה א 30
משנה ב 31
משנה ג 31
משנה ד 31
משנה ה 32
משנה ו 33
פרק יא 33
משנה א 33
משנה ב 33
משנה ג 34
משנה ד 34
משנה ה 35
משנה ו 35
פרק יב 35
משנה א 35
משנה ב 35
משנה ג 36
משנה ד 36
פרק יג 36
משנה א 36
משנה ב 37
משנה ג 37
משנה ד 37
משנה ה 37
משנה ו 37
משנה ז 38
משנה ח 38
משנה ט 38
משנה י 39
משנה יא 39

פרק א

משנה א

בְּתוּלָה נִשֵּׂאת לַיּוֹם רְבִיעִי. וְלֹא בְלֵיל חֲמִישִׁי, דְּאֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יִהְיֶה טָרוּד בַּנִּשּׂוּאִים וְלֹא מָצֵי בָּעֵיל:

שֶׁאִם יֵשׁ לוֹ טַעֲנַת בְּתוּלִים. כְּגוֹן שֶׁיֹּאמַר בָּעַלְתִּי וְלֹא מָצָאתִי דָם, לֹא שְׁנָא אִם הִיא קְטַנָּה אוֹ נַעֲרָה אוֹ בּוֹגֶרֶת. אוֹ פֶּתַח פָּתוּחַ מָצָאתִי, אִם הִיא קְטַנָּה אוֹ נַעֲרָה, אֲבָל בּוֹגֶרֶת אֵין לָהּ טַעֲנַת פֶּתַח פָּתוּחַ:

יַשְׁכִּים וְיָבֹא לְבֵית דִּין. בְּעוֹד כַּעֲסוֹ עָלָיו, שֶׁמָּא יִתְפַּיֵּס וְתִתְקָרֵר דַּעְתּוֹ וִיקַיְּמֶנָּה, וְשֶׁמָּא זְנָתָה תַּחְתָּיו וְהֲרֵי הִיא אֲסוּרָה עָלָיו. וּבַגְּמָרָא פָּרֵיךְ וְתִנָּשֵׂא בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת וְאִם יֵשׁ לוֹ טַעֲנַת בְּתוּלִים יַשְׁכִּים בְּיוֹם שֵׁנִי לְבֵית דִּין. וּמְשָׁנֵי, שָׁקְדוּ חֲכָמִים עַל תַּקָּנַת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּהֵא טוֹרֵחַ בַּסְּעֻדָּה שִׁלְשָׁה יָמִים, אֶחָד בְּשַׁבָּת וְשֵׁנִי בְּשַׁבָּת וּשְׁלִישִׁי בְּשַׁבָּת, וּבְרְבִיעִי כּוֹנְסָהּ. וּבְזְמַן שֶׁאֵין בָּתֵּי דִינִין יוֹשְׁבִים בְּשֵׁנִי וּבַחֲמִישִׁי, אִשָּׁה נִשֵּׂאת בְּכָל יוֹם, וְהוּא שֶׁטָּרַח בַּסְּעֻדָּה שִׁלְשָׁה יָמִים. וּמִפְּנֵי תַּקָּנַת עֲנִיִּים נוֹהֲגִים בִּקְצָת מְקוֹמוֹת לִשָּׂא בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וְטַעֲמָא דְּאַלְמָנָה לְיוֹם חֲמִישִׁי, שָׁקְדוּ חֲכָמִים עַל תַּקָּנַת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּהֵא שָׂמֵחַ עִמָּהּ שִׁלְשָׁה יָמִים, חֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת וְשִׁשִּׁי בְּשַׁבָּת וְשַׁבָּת. וְהַנּוֹשֵׂא אֶת הָאַלְמָנָה אָסוּר בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה שִׁלְשָׁה יָמִים. וְהַנּוֹשֵׂא אֶת הַבְּתוּלָה כָּל שִׁבְעָה. וּלְעִנְיַן בִּרְכַּת חֲתָנִים, בֵּין בָּחוּר שֶׁנָּשָׂא אַלְמָנָה בֵּין אַלְמָן שֶׁנָּשָׂא בְּתוּלָה מְבָרְכִים בִּרְכַּת חֲתָנִים כָּל שִׁבְעָה, וְאַלְמָן שֶׁנָּשָׂא אַלְמָנָה, יוֹם אֶחָד:

משנה ב

בְּתוּלָה אַלְמָנָה גְּרוּשָׁה. כְּלוֹמַר, בְּתוּלָה שֶׁהִיא אַלְמָנָה אוֹ גְּרוּשָׁה אוֹ חֲלוּצָה מִן הָאֵרוּסִין, וְחָזְרָה וְנִשֵּׂאת, כְּתֻבָּתָהּ מִן הַשֵּׁנִי מָאתַיִם:

וְיֵשׁ לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִים. אִם לֹא מָצָא לָהּ הַשֵּׁנִי בְּתוּלִים, אִבְּדָה כְּתֻבָּתָהּ, דְּמָקַח טָעוּת הוּא שֶׁהֲרֵי בְּחֶזְקַת בְּתוּלָה נִשְׂאָהּ:

משנה ג

שֶׁבָּא עַל הַקְּטַנָּה. פְּחוּתָה מִבַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, שֶׁאֵין בִּיאָתָהּ בִּיאָה:

וְקָטָן. פָּחוֹת מִבֶּן תֵּשַׁע, שֶׁאֵין בִּיאָתוֹ בִּיאָה, וּבָא עַל הַגְּדוֹלָה:

וּמַכַּת עֵץ. שֶׁנִּתְקַע לָהּ עֵץ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם:

כְּתֻבָּתָן מָאתַיִם. אִם נִשְּׂאוּ סְתָם:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מַכַּת עֵץ כְּתֻבָּתָהּ מָנֶה. וְהִלְכָתָא כְּוָתַיְהוּ. וַאֲפִלּוּ לֹא הִכִּיר בָּהּ, כְּתֻבָּתָהּ מָנֶה, וְלֹא הֲוֵי מֻקַּח טָעוּת:

משנה ד

בְּתוּלָה שֶׁהִיא אַלְמָנָה אוֹ גְרוּשָׁה אוֹ חֲלוּצָה מִן הַנִּשּׂוּאִים. אִם חָזְרָה וְנִשֵּׂאת סְתָם, כְּתֻבָּתָהּ מָנֶה, דִּבְחֶזְקַת בְּעוּלָה קָיְמָא מִשֶּׁנִּכְנְסָה לַחֻפָּה:

משנה ה

הָאוֹכֶל אֵצֶל חָמְיוֹ בִּיהוּדָה. כְּשֶׁהָיוּ עוֹשִׂין סְעֻדַּת אֵרוּסִין בְּבֵית אֲבִי הַכַּלָּה בִּיהוּדָה, הָיוּ נוֹהֲגִים שֶׁהָאֲרוּס מִתְיַחֵד עִם אֲרוּסָתוֹ כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לִבּוֹ גַּס בָּהּ, לְפִיכָךְ כְּשֶׁנִּשֵּׂאת אַחַר כָּךְ אֵין לוֹ טַעֲנַת בְּתוּלִים:

משנה ו

וְנִסְתַּחֲפָה שָׂדֶךָ. מָטָר סוֹחֵף בָּא עַל שָׂדֶךָ וְהִפְסִידָהּ, כְּלוֹמַר מַזְלֵךְ גָּרַם וְתָן לִי כְּתֻבָּתִי:

וְהָיָה מִקֻּחִי מָקֹח טָעוּת. וְאֵין לְךָ כְּתֻבָּה מִמֶּנִּי:

נֶאֱמָנֶת. וּמַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ שְׁבוּעַת הֶסֵּת שֶׁכֵּן הוּא כִּדְבָרֶיהָ, וְתִטֹּל כְּתֻבָּתָהּ. וְכֵן הֲלָכָה. וְאִי אָמְרָה בְּתוּלָה מְצָאנִי, אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת, דְּהֵימְנוּהוּ רַבָּנָן לַבַּעַל וַאֲפִלּוּ בְּלֹא שְׁבוּעָה, דַּחֲזָקָה אֵין אָדָם טוֹרֵחַ בִּסְעֻדָּה וּמַפְסִידָהּ:

משנה ז

דְּרוֹסַת אִישׁ. בְּעוּלַת אִישׁ:

נֶאֱמֶנֶת. וְלֹא הִפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ. וּמִכָּל מָקוֹם אִי אֵשֶׁת כֹּהֵן הִיא וּלְאַחַר זְמַן הָאֵרוּסִין כְּשֶׁנִּשְׂאָה טָעַן דְּרוֹסַת אִישׁ אַתְּ, מַפְקִינַן לָהּ מִנַּיְהוּ, דְּשָׁמָא לְאַחַר שֶׁאֵרַס אוֹתָהּ נִבְעֲלָה, וּמִכִּי אָמַר דְּרוֹסַת אִישׁ אַתְּ שַׁוְיֵהּ אַנַּפְשֵׁיהּ חָתִיכָה דְּאִסּוּרָא. וַאֲפִלּוּ נִבְעֲלָה בְּאֹנֶס, הָא קָיְמָא לָן אֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֱנְסָה אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ. וּמְגָרֵשׁ לָהּ וְיֵהֵיב לָהּ כְּתֻבָּתָהּ:

משנה ח

מְדֻבֶּרֶת. מִתְיַחֶדֶת:

וְכֹהֵן הוּא. מְיֻחָס:

נֶאֱמֶנֶת. כְּשֵׁרָה לַכְּהֻנָּה:

משנה ט

מַה טִּיבוֹ שֶׁל עֶבֶר זֶה וְכוּ'. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר נֶאֱמֶנֶת, וּכְשֵׁרִים לַכְּהֻנָּה הִיא וּבִתָּהּ. אֲבָל לְעִנְיַן יְרוּשָׁה לֹא אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁזֶּה הָעֶבֶר יִירָשֶׁנּוּ. וַהֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּכָל הָנֵי בָּבֵי דְּמַתְנִיתִין. וַאֲפִלּוּ הָכִי לְכַתְּחִלָּה לֹא תִּנָּשֵׂא לַכְּהֻנָּה לֹא הַמְדֻבֶּרֶת עִם אֶחָד וְלֹא הַמְעֻבֶּרֶת, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ רֹב אַנְשֵׁי הָעִיר מְיֻחָסִים וְנִבְעֲלָה זֹאת הָאִשָּׁה מֵאֶחָד מֵהֶם שֶׁפֵּרַשׁ חוּץ לָעִיר וּבָעַל, דְּאָמְרִינַן כָּל דְּפָרֵישׁ מֵרֻבָּא פָּרֵישׁ, וְאָז תִּנָּשֵׂא לְכַתְּחִלָּה לַכְּהֻנָּה בֵּין הִיא בֵּין בִּתָּהּ:

משנה י

אם רֹב הָעִיר מַשִּׂיאין לַכְּהֻנָּה. אַף עַל גַּב דְּרַבָּא חַד סַגֵּי בְּעַלְמָא, מַעֲלָה עָשׂוּ בְּיוֹחֲסִין, וְהָכָא אַצְרְכוּהָ רַבָּנָן תְּרֵי רַבֵּי, רֹב סִיעָה הָעוֹבֶרֶת שָׁם וְרֹב הָעִיר. וְאֵין מַשִּׂיאִין לְכַתְּחִלָּה לַכְּהֻנָּה אֶלָּא בִּתְרֵי רַבֵּי, וְכֵן הֲלָכָה:

פרק ב

משנה א

הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְאַרְמְלָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה. וְתוֹבַעַת כְּתֻבָּתָהּ:

הוּא אוֹמֵר. קָאֵי אַנִּתְגָּרְשָׁה. וְאִי אַנִּתְאַרְמְלָה, הַיְינוּ אוֹמְרִים אַלְמָנָה נְשָׂאָךְ אָבִינוּ וְאֵין לָךְ אֶלָּא מָנֶה:

הִנּוּמָא. אֵיכָא מַאן דְּאָמַר חֻפָּה שֶׁל הֶדֶס שֶׁעוֹשִׂים לַבְּתוּלוֹת. וְאֵיכָא מַאן דְּאָמַר צָעִיף שֶׁנּוֹתְנִים עַל הָעֵינַיִם וּמִתְנַמְנֶמֶת בּוֹ:

וְרֹאשָׁהּ פָּרוּעַ. שַׁעֲרָהּ עַל כְּתֵפָהּ. כָּךְ הָיוּ נוֹהֲגִים לְהוֹצִיא הַבְּתוּלוֹת מִבֵּית אֲבִיהֶן לְבֵית הַחֲתוּנָה:

אַף חִלּוּק קְלָיוֹת. בְּמָקוֹמוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא הָיוּ נוֹהֲגִים לְחַלֵּק קְלָיוֹת בְּנִשּׂוּאֵי הַבְּתוּלוֹת. וְאִי לֵיכָּא סַהֲדֵי שֶׁעָשׂוּ בְּנִשּׂוּאֶיהָ כְּמִנְהַג נִשּׂוּאֵי הַבְּתוּלוֹת, וּשְׁטַר הַכְּתֻבָּה אָבַד, בַּעַל מְהֵימָן וְאֵינָהּ גּוֹבָה אֶלָּא מָנֶה:

משנה ב

וּמוֹדָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אַף עַל גַּב דְּלֵעֵיל בְּפֶרֶק קַמָּא גַּבֵּי הִיא אוֹמֶרֶת מִשֶּׁאֵרַסְתַּנִי נֶאֱנַסְתִּי פָּלֵיג רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אַרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְאָמַר דִּלְמָא מְהֵימְנִינַן לָאִשָּׁה בְּמַאי דְּאָמְרָה מִשֶּׁאֵרַסְתַּנִי נֶאֱנַסְתִּי וּפָסְלָה עַצְמָהּ מִן הַכְּהֻנָּה בְּמִגּוֹ דְּאִי בַּעְיָא אָמְרָה מֵכַת עֵץ אֲנִי וְהָיְתָה כְּשֵׁרָה לַכְּהֻנָּה, הָנֵי מִילֵי הֵיכָא דְּאֵיכָא אִסּוּר וְהֶתֵּר לִפְסוֹל לַכְּהֻנָּה אוֹ לְהַכְשִׁיר, בְּהָא פָּלֵיג רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אַרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְאָמַר דִּלְמָא מְהֵימְנִינַן לָהּ בְּמִגּוֹ, אֲבָל הֵיכָא דְּלֵיכָּא אִסּוּר וְהֶתֵּר אֶלָּא דְּרָרָא דְּמָמוֹנָא, כְּגוֹן הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ שָׂדֶה זוֹ שֶׁל אָבִיךָ הָיְתָה וּלְקַחְתִּיהָ מִמֶּנּוּ, מוֹדֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל דְּבִכְהַאי גַּוְנָא מְהֵימְנִינַן לֵיהּ בְּמִגּוֹ דְּאִי בָּעֵי אָמַר שֶׁלִּי הִיא וְאָמַר שֶׁל אָבִיךָ הָיְתָה וּלְקַחְתִּיהָ מִמֶּנּוּ נֶאֱמָן:

וְאִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁהִיא שֶׁל אָבִיו אֵינוֹ נֶאֱמָן. בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ דְּהָא מַתְנִיתִין אָתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן כְּגוֹן שֶׁלֹּא אָכְלָה אֶלָּא שְׁתֵּי שָׁנִים בִּפְנֵי הָאָב וְשָׁנָה אַחַת בִּפְנֵי הַבֵּן, כֵּיוָן דְּלֹא שָׁלְמוּ לוֹ שָׁלֹשׁ שְׁנֵי חֲזָקָה בְּחַיֵּי הָאָב, הַשָּׁנָה שֶׁאָכְלָה בִּפְנֵי הַבֵּן אֵינוֹ עוֹלֶה לְמִנְיַן שְׁנֵי חֲזָקָה:

משנה ג

אֲנוּסִים הָיִינוּ. אֹנֶס נְפָשׁוֹת שֶׁמָּא יַהַרְגֻנוּ. אֲבָל אֹנֶס מָמוֹן שֶׁמָּא יִקַּח מָמוֹנוֹ [מָמוֹנֵנוּ], וְכָל שֶׁכֵּן אִם אָמְרוּ בִּשְׁבִיל רֹב מָמוֹן שֶׁנָּתַן לָנוּ, אֵינָן נֶאֱמָנִין, דְּאֵין אָדָם מֵשִׂים עַצְמוֹ רָשָׁע, דְּאָדָם קָרוֹב אֵצֶל עַצְמוֹ וְאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל עַצְמוֹ לֹא לְזְכוּת וְלֹא לְחוֹבָה. וְכֵן פְּסוּלֵי עֵדוּת הָיִינוּ, מֵחֲמַת קָרְבָה. אֲבָל מֵחֲמַת עֲבֵרָה אֵינָן נֶאֱמָנִים:

יוֹצֵא מִמָּקוֹם אַחֵר. חֲתוּמִים בִּשְׁטָר אַחֵר שֶׁהֶחְזַק בְּבֵית דִּין, וּבָא אוֹתוֹ שְׁטָר לְפָנֵינוּ עִם זֶה, וּכְתַב חוֹתְמָן דּוֹמִין זֶה לְשֶׁל זֶה:

משנה ד

הֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנִים. דְּהָא אִיכָּא תְּרֵי סַהֲדֵי עַל כָּל כְּתָב וּכְתָב:

צְרִיכִים לְצָרֵף עִמָּהֶם אַחֵר. שֶׁעַל כְּתַב יָדָן הֵן מְעִידִין לֹא עַל מָנָה שֶׁבַּשְּׁטָר. וְצָרִיךְ תְּרֵי סַהֲדֵי עַל כָּל כְּתָב וּכְתָב:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינָם צְרִיכִין לְצָרֵף עִמָּהֶם אַחֵר. שֶׁעַל מָנָה שֶׁבַּשְּׁטָר הֵם מְעִידִים, וּכְשֶׁזֶּה אוֹמֵר זֶה כְּתַב יָדִי וְזֶה אוֹמֵר זֶה כְּתַב יָדִי נִמְצְאוּ שְׁנֵי עֵדִים עַל מָנָה שֶׁבַּשְּׁטָר. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ה

אִם מִשֶּׁנִּשֶּׂאת. לֹא נִשֵּׂאת מֵעֹשׁ, אֶלָּא אִם מִשֶּׁהִתִּירוּהָ לִנָּשֵׂא בָּאוּ עֵדִים שֶׁנִּשְׁבֵּית:

לֹא תֵצֵא. מֵהֶתֵּרָהּ הָרִאשׁוֹן, וְתִנָּשֵׂא לְכַתְּחִלָּה. אֲבָל אִם בָּאוּ עֵדִים שֶׁנִּטְמֵאת, אֲפִלּוּ הָיוּ לָהּ כַּמָּה בָנִים, תֵּצֵא:

משנה ו

שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁנִּשְׁבּוּ. שֶׁיֵּשׁ עֵדִים שֶׁנִּשְׁבּוּ:

שֶׁמְּעִידוֹת זוֹ אֶת זוֹ. כָּל אַחַת אוֹמֶרֶת חֲבֶרְתִּי טְהוֹרָה:

הֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנוֹת. דִּבְשְׁבוּיָה הֵקֵלּוּ לְהַכְשִׁיר עַד אֶחָד וַאֲפִלּוּ עֶבֶד וַאֲפִלּוּ אִשָּׁה וַאֲפִלּוּ קָטָן מֵסִיחַ לְפִי תֻמּוֹ. וּבִלְבָד שֶׁיָּעִיד הָעֵד שֶׁלֹּא פֵּרַשׁ מִמָּנָּה מִשָּׁעָה שֶׁנִּשְׁבֵּית עַד שֶׁיִּצְאָה מֵרְשׁוּת הַגּוֹיִם:

משנה ז

אֵינָן נֶאֱמָנִים. לִתֵּן לָהֶם תְּרוּמָה:

וּבִזְמַן שֶׁהֵן מְעִידִין זֶה עַל זֶה. שֶׁכָּל אֶחָד אוֹמֵר אֲנִי וַחֲבֵרִי כֹּהֵן:

משנה ח

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין מַעֲלִין לַכְּהֻנָּה עַל פִּי עֵד אֶחָד. אֲפִלּוּ הֵיכָא דְּלֵיכָא גּוֹמְלִין, וְכָל שֶׁכֵּן הָכָא דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ לְגוֹמְלִין, הָעֵד אַתָּה עָלַי וַאֲנִי עָלֶיךָ:

עוֹרְרִין. שֶׁקּוֹרִין עָלָיו שֵׁם פְּסוּל. וְאֵין עֵרְעוּר פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם:

מַעֲלִין. הֵיכָא דְּלֵיכָּא גּוֹמְלִים. וְהֵינוּ דְּאִיכָּא בֵּין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְתַנָּא קַמָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מַעֲלִין לַכְּהֻנָּה. בַּגְּמָרָא פָּרֵיךְ, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הֵיכִי אֲלֶעָזָר. וּמַסִּיק, דִּבְמִצְטָרְפִין לְעֵדוּת קָמִפַּלְגִי, כְּגוֹן דְּמֵחְזַק לָן בַּאֲבוּהָ דְּהַאי דְּכֹהֵן הוּא, וְנָפַק עֲלֵיהּ קָלָא דְּבֶן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶן חֲלוּצָה הוּא וַאֲחִתֵּינֵיהּ, וְאָתָא עֵד אֶחָד וְאָמַר יָדְעָנָא בֵּיהּ דְּכֹהֵן הוּא וַאֲסָקִינֵיהּ, וְאָתוּ בֵּי תְּרֵי וְאָמְרֵי בֶּן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶן חֲלוּצָה הוּא וַאֲחִתֵּינֵיהּ, וְאָתָא עֵד אֶחָד וְאָמַר יָדְעָנָא בֵּיהּ דְּכֹהֵן הוּא, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מַעֲלִין לַכְּהֻנָּה עַל פִּי זֶה הָעֵד הָאַחֲרוֹן מִפְּנֵי שֶׁמְּצָרְפִין אוֹתוֹ עִם הָעֵד הָרִאשׁוֹן שֶׁבִּטֵּל הַקּוֹל וְאָמַר יָדְעָנָא בֵּיהּ דְּכֹהֵן הוּא, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֵעִידוּ עֵדוּתָן בְּבַת אַחַת עֵדוּתָן מִצְטָרֶפֶת, וְאָמְרִינַן אוֹקֵי הָנֵי תְּרֵי דְּאָמְרֵי כֹּהֵן הוּא לַהֲדֵי תְּרֵי דְּאָמְרֵי דְּבֶן גְּרוּשָׁה הוּא, וְאוֹקֵי גַּבְרָא אַחֶזְקָתֵיהּ. וּלְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לֹא מַסְקִינַן לֵיהּ עַד שֶׁיֵּעִידוּ שְׁנֵי עֵדִים בְּזֶמֶן אֶחָד דְּכֹהֵן הוּא. וַהֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהָעֵדִים מִצְטָרְפִין אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֵעִידוּ עֵדוּתָן כְּאֶחָד:

משנה ט

עַל יְדֵי מָמוֹן מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ. שֶׁמְּפַחֲדִין לְהַפְסִיד מָמוֹנָם וְלֹא מַפְקְרֵי לָהּ. וְדוְקָא כְּשֶׁיַּד יִשְׂרָאֵל תַּקִּיפָה עַל הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים, אָז מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ אֲפִלּוּ בַּעְלָהּ כֹּהֵן, וְלֹא דָמֵי לִשְׁבוּיָה, מִשּׁוּם דְּמֻרְתָּחֵי לְהַפְסִיד מָמוֹנָן. אֲבָל כְּשֶׁיַּד הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים תַּקִּיפָה, אֲפִלּוּ עַל יְדֵי מָמוֹן אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ אִם בַּעְלָהּ כֹּהֵן. וְאִם בַּעְלָהּ יִשְׂרָאֵל מֻתֶּרֶת בְּכָל עִנְיָן, דְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱנְסָה מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ:

עַל יְדֵי נְפָשׁוֹת. שֶׁהָיְתָה נִדּוֹנֶת לְמָוֶת, אֲסוּרָה אֲפִלּוּ לְבַעְלָהּ יִשְׂרָאֵל, דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא נִבְעֲלָה בְּרָצוֹן לְאֶחָד מֵהֶן:

כַּרְכּוֹם. תַּרְגּוּם מָצוֹר, כַּרְכּוֹמָא:

פְּסוּלוֹת. אֲסוּרוֹת לְכֹהֵן, דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן אֲסוּרָה כְּשֶׁנֶּאֱנְסָה. וְאִם יֵשׁ בָּעִיר מַחֲבוֹאָה אַחַת שֶׁיְּכוֹלָה אִשָּׁה אַחַת לְהֵחָבֵא שָׁם, כָּל אַחַת וְאַחַת מִנְּשֵׁי הָעִיר נֶאֱמָנוֹת לוֹמַר בַּמַּחֲבוֹאָה נֶחְבֵּאתִי וְלֹא נִטְמֵאתִי, וּמִתּוֹךְ שֶׁיְּכוֹלָה לוֹמַר נֶחְבֵּאתִי, נֶאֱמֶנֶת גַּם כֵּן כְּשֶׁאָמְרָה לֹא נֶחְבֵּאתִי וְלֹא נִטְמֵאתִי:

הַמָּעוֹן הַזֶּה. שְׁבוּעָה הִיא:

אֵין אָדָם מֵעִיד עַל יְדֵי עַצְמוֹ. וְאִם הֵעִיד אָדָם עַל שְׁבוּיָה שֶׁהִיא טְהוֹרָה, הֲרֵי זֶה לֹא יִשָּׂאֶנָּה אִם הוּא כֹּהֵן, מִפְּנֵי הַחֶשְׁד. וְאִם פְּדָה אוֹתָהּ מִן הַשֶּׁבִי בְּמָמוֹנוֹ, הֲרֵי זֶה מֵעִיד עָלֶיהָ וְנוֹשְׂאָהּ, דְּלֹא שָׁדֵי אֱינָשׁ זוּזֵי בִּכְדֵי, וְאִם לֹא יָדַע שֶׁהִיא טְהוֹרָה לֹא נָתַן מָמוֹנוֹ עָלֶיהָ:

משנה י

זֶה כְתַב יָדוֹ שֶׁל אַבָּא. וּמִקְיָמִין הַשְׁטָר עַל פִּיו, שֶׁקִּיּוּם שְׁטָרוֹת דְּרַבָּנָן וְהֵימְנוּהוּ רַבָּנָן בִּדְרַבָּנָן:

שֶׁיְּצָתָה בְהִנּוּמָא וְרֹאשָׁהּ פָּרוּעַ. וְנוֹטֶלֶת כְּתֻבָּה מָאתַיִם. וְאַף עַל גַּב דְּלֹא מַפְקִינַן מָמוֹנָא אֶלָּא בְּעֵדוּת בְּרוּרָה, הָכָא שָׁאנֵי, הוֹאִיל וְרֹב נָשִׁים בְּתוּלוֹת נִשָּׂאוֹת, גִּלּוּי מִלְּתָא בְּעַלְמָא הוּא:

וְשָׁהָיָה אִישׁ פְּלוֹנִי יוֹצֵא מִבֵּית הַסֵּפֶר. כְּשֶׁהָיוּ לוֹמְדִין תִּינוֹקוֹת בְּבֵית רַבָּן:

לָאֲכֹל בַּתְּרוּמָה. וְעַל פִּי עֵדוּת זוֹ מַאֲכִילִין לֵיהּ תְּרוּמָה דְּרַבָּנָן, כְּגוֹן תְּרוּמָה שֶׁמּוֹצִיאִין מֵעֲצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. אֲבָל תְּרוּמָה דְּאוֹרַיְיתָא אֵין מַאֲכִילִין עַל פִּי עֵדוּת כָּזֶה. וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא עֶבֶד כֹּהֵן הָיָה, שֶׁאָסוּר לְלַמֵּד אֶת הָעֶבֶד תּוֹרָה:

וְשָׁהָיָה חוֹלֵק עִמָּנוּ עַל הַגֶּרֶן. וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא עֶבֶד כֹּהֵן הָיָה, שֶׁאֵין חוֹלְקִים תְּרוּמָה לְעֶבֶד אֶלָּא אִם כֵּן רַבּוֹ עִמּוֹ:

וְשָׁהַמָּקוֹם הַזֶּה בֵּית הַפְּרָס. הַחוֹרֵשׁ אֶת הַקֶּבֶר הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס מֵאָה אַמָּה, שֶׁכָּךְ שִׁעֲרוּ שֶׁהַמַּחֲרֵשָׁה מוֹלֶכֶת עַצְמוֹת הַמֵּת. וְטֻמְאַת בֵּית הַפְּרָס דְּרַבָּנָן:

וְעַד כָּאן הָיִינוּ בָאִין בְּשַׁבָּת. דִּתְחוּמִים דְּרַבָּנָן:

מַעֲמָד וּמִסְפֵּד. מָקוֹם הָיָה לוֹ כָּאן לְהַסְפִּיד מֵתָיו וְלַעֲשׂוֹת מַעֲמָדוֹת וּמוֹשָׁבוֹת שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין לַמֵּת, בְּהָא לֹא מְהֵימְנַן, שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁבְּמָמוֹן וְצָרִיךְ עֵדוּת גְּמוּרָה:

פרק ג

משנה א

אֵלּוּ נֶעֱרוֹת. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵן פְּסוּלוֹת יֵשׁ לָהֶן קְנָס. אִם אָנַס אָדָם אַחַת מֵהֶן נוֹתֵן לְאָבִיהָ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף:

הַנְּתִינָה. מִן הַגִּבְעוֹנִים. וְעַל שֵׁם שֶׁנִּתְנָם יְהוֹשֻׁעַ חֹטְבֵי עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי מַיִם נְקֵרָאִים נְתִינִים. וְהֵם אֲסוּרִים לְבֹא בַקָּהָל:

וְעַל הַכּוּתִית. הַאי תַּנָּא סָבַר כּוּתִים גֵּרֵי אֲרָיוֹת הֵם וּכְגוֹיִם הֵם חֲשׁוּבִים:

פְּחוּתוֹת מִבַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים. דִּבְחֻזְקַת בְּתוּלוֹת הֵן, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנִּבְעֲלוּ בַּשִּׁבְיָה אוֹ בְּגִיּוּתָן, בְּתוּלֵיהֶן חוֹזְרִים:

וְעַל אֵשֶׁת אָחִיו וְעַל אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו. שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה לְאָחָד מֵהֶן וְנִתְגָּרְשָׁה מִן הָאֵרוּסִין, וַעֲדַיִן בְּתוּלָה הִיא:

שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵן בְּהִכָּרֵת אֵין בָּהֶן מִיתַת בֵּית דִּין. וְכָרֵת אֵינוֹ פּוֹטֵר מִן הַתַּשְׁלוּמִין. וְהָנֵי מִילֵּי, שֶׁלֹּא הָיְתָה שָׁם הַתְרָאָה. אֲבָל אִם הָיְתָה שָׁם הַתְרָאָה פָּטוּר מִן הַקֶּנָס, דְּקִנְיָמָא לֵן כָּל חַיָּבֵי כְּרֵתוֹת שֶׁהִתְרוּ בָהֶן לוֹקִין, וְאֵין אָדָם לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם:

משנה ב

יְתֵרוֹת עַל בְּנוֹת שָׁלֹשׁ שָׁנִים. דְּכֵיוָן דִּרְאוּיוֹת לְבִיאָה בְּחֻזְקַת הֶפְקֵר הֵן, וְנִבְעָלוֹת בְּנֵיּוּתָן, וְהַשְׁבוּיָה בְּשִׁבְיָתָהּ:

הֲרֵי הִיא בְּקִדֻּשָּׁתָהּ. וְאֵינָהּ בְּחֻזְקַת בְּעוּלָה אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁבֵּית כְּשֶׁהִיא גְּדוֹלָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן עָנוּשׁ יֵעָנֵשׁ. הָא אִם יִהְיֶה אָסוֹן בְּאֶחָד מִשְּׁנֵי אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים הַמְּרִיבִין, שֶׁנֶּהֱרַג אֶחָד מֵהֶן, לֹא יֵעָנֵשׁ הָהוֹרֵג בְּמָמוֹן, שֶׁהֲרֵי הוּא חַיָּב מִיתַת בֵּית דִּין כֵּיוָן שֶׁהָרְגוֹ לְזֶה. וְאֵין הֶפְרֵשׁ בַּעֲבֵרָה שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ מִיתַת בֵּית דִּין בֵּין שׁוֹגֵג לְמֵזִיד, לְעוֹלָם פָּטוּר מִתַּשְׁלוּמִין. אֲבָל בַּעֲבֵרָה שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ כָּרֵת אוֹ מַלְקוּת, אֵינוֹ פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין עַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁם עֵדִים וְהַתְרָאָה וְיִלָּקֶה, וְאָז אֵינוֹ מְשַׁלֵּם:

משנה ג

רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר אֵין לָהּ קְנָס. דְּאָמַר קְרָא (דברים כב) אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׂה, הָא אֹרָשָׂה פַּעַם אַחַת שׁוּב אֵין לָהּ קְנָס:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר יֶשׁ לָהּ קְנָס וּקְנָסָהּ לְעַצְמָהּ. דִּדְרִשִׁינַן אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׂה, לְאָבִיהָ, הָא אֹרָשָׂה, לְעַצְמָהּ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ד

הָאוֹנֵס נוֹתֵן אֶת הַצַּעַר. שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה נִבְעָלֶת בְּאֹנֶס לְנִבְעָלֶת בְּרָצוֹן, וְהַמְפַתֶּה אֵין לָהּ צַעַר, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר עִנּוּי בַּתּוֹרָה אֵצֶל אֹנֶס וְלֹא נֶאֱמַר עִנּוּי אֵצֶל מְפַתֶּה:

הָאוֹנֵס נוֹתֵן מִיָּד. לְאָבִיהָ אַף עַל פִּי שֶׁכּוֹנְסָהּ:

לְכַשֶּׁיּוֹצִיא. כְּלוֹמַר לְכַשֶּׁלֹּא יְכַנֵּס. שֶׁאִם יְכַנֵּס אֵינוֹ נוֹתֵן קְנָס, כְּדִכְתִיב (שמות כב) מָהֹר יְמַהֲרֶנָּה וְאִם מָאֵן יְמָאֵן כֶּסֶף יִשְׁקֹל. אֲבָל גַּבֵּי אוֹנֵס כְּתִיב (דברים כב) וְנָתַן חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה:

שׁוֹתֶה בַּעֲצִיצוֹ. בִּכְלִי מָאוּס שֶׁבַּחַר בּוֹ, כְּלוֹמַר עַל כָּרְחוֹ יִשָּׂאֶנָּה:

משנה ה

מֻכַּת שְׁחִין. מְצֹרַעַת:

משנה ו

יְתוֹמָה שֶׁנִּתְאָרְסָה וְנִתְגָּרְשָׁה הָאוֹנֵס חַיָּב וְהַמְפַתֶּה פָּטוּר. דְּכֵיוָן דִּיתוֹמָה הִיא וּקְנָסָהּ שֶׁלָּהּ הוּא, הָא אַחֵילְתֵּיהּ גַּבֵּיהּ, דְּמִדַּעְתָּהּ נִתְפַּתְּתָה לוֹ, וּפָטוּר. וְלֹא יְתוֹמָה בִּלְבָד, אֶלָּא כָּל נַעֲרָה שֶׁנִּתְאָרְסָה וְנִתְגָּרְשָׁה אוֹנֵס חַיָּב וּמְפַתֶּה פָּטוּר כִּיתוֹמָה, דְּהָא קְנָסָהּ לְעַצְמָהּ כִּדְאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְעֵיל, וְכֵן הֲלָכָה:

משנה ז

הַכֹּל לְפִי הַמְבַיֵּישׁ. אָדָם בֵּינוֹנִי הַמְבַיֵּישׁ, בְּשִׁתּוֹ קָשָׁה מֵאָדָם בָּזוּי וּמֵאָדָם חָשׁוּב. כְּךָ מָצָאתִי בְּפֵרוּשֵׁי רַבּוֹתַי. וּבְפֶרֶק הַחוֹבֵל מָצָאתִי דְּאָדָם קַל שֶׁבְּיֵישׁ, בְּשִׁתּוֹ מְרֻבָּה. וְכֵן עִקָּר:

וְהַמִּתְבַּיֵּישׁ. לְפִי חֶשְׁיבוּתוֹ בָּשְׁתּוֹ:

כְּאִלּוּ הִיא שִׁפְחָה. אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן בֵּין שִׁפְחָה בְּתוּלָה לְשִׁפְחָה בְּעוּלָה לְהַשִּׁיאָהּ לְעַבְדּוֹ שֶׁיֵּשׁ לְרַבּוֹ קוֹרַת רוּחַ הֵימֶנּוּ. וּבַגְּמָרָא פָּרֵיךְ מִנָּלָן דְּנוֹתֵן בֹּשֶׁת וּפְגָם וְצַעַר, אֵימָא חֲמִשִּׁים כֶּסֶף אָמַר רַחֲמָנָא לְכָל מִילֵּי. וּמְתָרֵץ, אָמַר קְרָא (דברים כב) וְנָתַן הָאִישׁ הַשּׁוֹכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה חֲמִשִּׁים כֶּסֶף, הֲנָאַת שְׁכִיבָה לְבַד הִיא חֲמִשִּׁים כֶּסֶף, חוּץ מֵהַבֹּשֶׁת וְהַפְּגָם וְהַצַּעַר:

משנה ח

כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מֶכֶר. לְאָב בִּבְתּוֹ, דְּהַיְנוּ בְּקַטְנוּתָהּ, אֵין לוֹ בָּהּ קִנְיָן, דְּאֵין קִנְיָן לְקִטָּנָה. וְלֵית הִלְכְתָא כְּהָא מַתְנִיתִין, דְּהָא מַתְנִיתִין רַבִּי מֵאִיר הִיא דְּאָמַר קְטַנָּה אֵין לָהּ קִנְיָן. אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים קְטַנָּה יֶשׁ לָהּ קִנְיָן, וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים. וּקְטַנָּה לְעִנְיַן זֶה הִיא מִבַּת שָׁלֹשׁ עַד שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד וְתָבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת:

כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִנְיָן. מִשֶּׁהִיא נַעֲרָה. וְהִיא כְּשֶׁתְּהֶיֶה בַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד וְהֵבִיאָה שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, שֶׁזּוֹ יֶשׁ לָהּ קִנְיָן:

אֵין מֶכֶר. שֶׁאֵין אָדָם מוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה:

הַבּוֹגֶרֶת. מִבַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וְיוֹם אֶחָד וְהֵבִיאָה שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת הִיא הַנִּקְרֵאת בּוֹגֶרֶת, וְאֵין אָבִיהָ יָכוֹל לְמָכְרָהּ, וְאֵין לָהּ קִנְיָן:

משנה ט

הָאוֹמֵר פִּתִּיתִי אֶת בִּתּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי. לֹא מִבַּעְיָא הָאוֹמֵר אֲנַסְתִּי שֶׁאֵינוֹ פּוֹגֵם אוֹתָהּ כֹּל כָּךְ, שֶׁאֵין לַעַז שֶׁל אֲנוּסָה גָּדוֹל כָּל כָּךְ, דִּפְשִׁיטָא דְּמְשַׁלֵּם בֹּשֶׁת וּפְגָם עַל פִּי עַצְמוֹ, אֶלָּא אֲפִלּוּ הָאוֹמֵר פִּתִּיתִי, דְּפָגִים לָהּ טְפֵי, שֶׁלַּעַז שֶׁל מְפֻתָּה גָּדוֹל וְסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא דְּלֹא מְהֵימְנִינַן לֵיהּ לְהַחֲזִיק הַלַּעַז, קָא מַשְׁמַע לָן דְּנִיחָא לָהּ לְדִידָהּ לְהַחֲזִיק הַלַּעַז כְּדֵי לְהִשְׁתַּכֵּר הַמָּמוֹן:

וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם קְנָס. דְּמוֹדֶה בְּקְנָס פָּטוּר, דְּאָמַר קְרָא (שמות כב) אֲשֶׁר יַרְשִׁיעוּן אֱלֹהִים, פָּרַט לַמַּרְשִׁיעַ אֶת עַצְמוֹ:

הֵמִית שׁוֹרִי אֶת פְּלוֹנִי. וְהֵרִינִי חַיָּב בַּכֹּפֶר, מְשַׁלֵּם עַל פִּי עַצְמוֹ, דְּקָסָבַר כֹּפֶר מָמוֹנָא:

עַבְדּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי. וְהֵרִינִי חַיָּב שְׁלֹשִׁים סֶלַע, פָּטוּר, דְּקְנָס נִינְהוּ, שֶׁאֲפִלּוּ אֵינוֹ שָׁוֶה סֶלַע נוֹתֵן שְׁלֹשִׁים:

פרק ד

משנה א

נַעֲרָה. וְהַצַּעַר בַּתְּפוּסָה. וְהַצַּעַר נַמִּי לְאָבִיהָ בַּאֲנוּסָה:

מֵת הָאָב. מִשֶּׁעָמְדָה בַּדִּין בְּנַעֲרוּתָהּ, בֵּין בָּגְרָה קוֹדֶם מִיתָה בֵּין לֹא בָּגְרָה, הֲרֵי הֵן שֶׁל אַחִין, דְּכִיוָן דְּעָמְדָה בַּדִּין זָכָה בָּהֶן אָב:

לֹא הִסְפִּיקָה לַעֲמֹד בַּדִּין וְכוּ'. כֵּיוָן דְּלֹא עָמַד בַּדִּין לְאוֹ מָמוֹן הוּא לְהוֹרִישׁוֹ לְבָנָיו:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. אַף עַל פִּי שֶׁעָמְדָה בַּדִּין לֹא הָוֵי מָמוֹן דְּאָב לְהוֹרִישׁוֹ לְבָנָיו עַד דְּמָטֵי לִידֵיהּ, דִּכְתִיב (דברים כב) וְנָתַן הָאִישׁ הַשּׂוֹכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה חֲמִשִּׁים כֶּסֶף, לֹא זִכְתָה תּוֹרָה לְאָב אֶלָּא מִשְּׁעַת נְתִינָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ. שֶׁעָשְׂתָה בְּחַיֵּי אָבִיהָ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא גָבְתָה, כְּגוֹן שְׂכַר פְּעֻלָּה:

וּמְצִיאָתָהּ. בַּגְּמָרָא פָּרֵיךְ, מְצִיאָתָהּ מִמַּאן גַּבְיָא. וּמְשָׁנֵי, הָכִי קָאָמַר, מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ כְּמְצִיאָתָהּ, מַה מְּצִיאָתָהּ בְּחַיֵּי הָאָב לְאָב אַחַר מִיתַת הָאָב לְעַצְמָהּ, כְּלוֹמַר שֶׁאֵין הָאַחִים זוֹכִים בְּמַה שֶּׁמָּצְאָה הַבַּת לְאַחַר מִיתַת הָאָב, כָּךְ מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ בְּחַיֵּי הָאָב לְאָב, וְזָכוּ בָהֶן הָאַחִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא גָבְתָה שְׂכַר פְּעֻלָּתָהּ. אֲבָל מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ שֶׁלְּאַחַר מִיתַת הָאָב לְעַצְמָהּ, וְאֵין לְאַחִין זְכוּת בְּמַעֲשֵׂי יְדֵי הַבַּת שֶׁעוֹשָׂה לְאַחַר מִיתַת הָאָב:

משנה ב

כְּתֻבָּתָהּ שֶׁל אָב. כְּתֻבָּתָהּ שֶׁהִיא גּוֹבָה מִשְּׁנֵי אֲרוּסִין הַלָּלוּ. וְקִסְבֵּר יֵשׁ כְּתֻבָּה לָאֲרוּסָה. וּבִימֵי נַעֲרוּת וְקַטְנוּת קָאָמַר:

כְּתֻבָּתָהּ שֶׁלָּהּ. דִּמְשֶׁהִשִּׂיאָהּ פָּקַע רְשׁוּתוֹ, וּבָתַר גּוֹבַיְנָא אָזְלִינַן, וְגוֹבַיְנָא בָּתַר הָכִי הוּא. וְלֹא אָזְלִינַן בָּתַר כְּתִיבָה לוֹמַר הוֹאִיל וְהָרִאשׁוֹנָה נִכְתְּבָה בְּעוֹדָהּ בִּרְשׁוּת הָאָב תֶּהֱוֵי דְּאָב:

הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל אָב. דְּקִסְבֵּר רַבִּי יְהוּדָה בָּתַר כְּתִיבָה אָזְלִינַן, וְהוֹאִיל וּכְתֻבָּה רִאשׁוֹנָה נִכְתְּבָה לִפְנֵי הַנִּשּׂוּאִין בְּעוֹד שֶׁהַבַּת בִּרְשׁוּת הָאָב, הַוְיָא דְּאָב. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ג

וְזִנְּתָה. מִן הָאֲרוּסִין וְהִיא נַעֲרָה:

הֲרֵי זוֹ בְּחֶנָק. וַאֲפִלּוּ נִתְגַּיְּרָה פְּחוּתָה מִבַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים דִּבְחֶזְקַת בְּתוּלָה הִיא. דִּכְי כְּתִיבָא סְקִילָה בְּנַעֲרָה מְאֹרָסָה בְּבַת יִשְׂרָאֵל כְּתִיב, דִּכְתִיב (דברים כב) כִּי עִשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל:

וְלֹא מֵאָה סְלָע. אִם נִמְצָא הַבַּעַל שַׁקְרָן. דְּכֻלְּהוּ פָּרְשָׁה בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיבָא:

וְלַדָּתָהּ בְּקִדֶּשָׁה הֲרֵי זוֹ בְּסִקִילָה. דְּאָמַר קְרָא (שם) וּסְקָלוּהָ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה, שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹמַר וָמֵתָה אֶלָּא לְרַבּוֹת הוֹרָתָהּ שֶׁלֹּא בְקִדֻּשָּׁה. וּמֵיהוּ לְקָנָס לֹא מְרַבִּינַן לָהּ, דִּלְמִיתָה נִתְרַבִּית וְלֹא לְקָנָס:

יֵשׁ לָהּ אָב. בְּיִשְׂרְאֵלִית קְמַיְרִי:
וְאֵין לָהּ פֶּתַח בֵּית אָב. כְּגוֹן שֶׁאֵין לָאָב בַּיִת:

משנה ד

הָאָב זַכַּאי בְּבִתּוֹ. בְּקַטְנוּתָהּ וּבְנַעֲרוּתָהּ:
בְּקִדּוּשֶׁיהָ בַּכֶּסֶף. שֶׁכֶּסֶף קִדּוּשֶׁיהָ שֶׁלּוֹ, דִּכְתִיב בָּאָמָה הָעִבְרִיָּה (שמות כא) וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כֶּסֶף, וְדָרְשִׁינַן, אֵין כֶּסֶף לְאָדוֹן זֶה, כְּלוֹמַר לְאָדוֹן שֶׁקְּנָאָהּ שֶׁיָּצְאָה מֵאִתּוֹ חִנָּם בְּסִימָנֵי נַעֲרוּת, אֲבָל יֵשׁ כֶּסֶף לְאָדוֹן אַחֵר, וּמַנּוּ, אָב, שֶׁכֶּסֶף קִדּוּשֶׁיהָ שֶׁלּוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה עַד שֶׁתִּבָּגֵר:
בַּשְּׂטָר וּבַבִּיאָה. שֶׁמְּקַבֵּל שְׁטַר קִדּוּשִׁין עָלֶיהָ וּמוֹסְרָהּ לְבִיאָה לְשֵׁם קִדּוּשִׁין לְמִי שֶׁיִּרְצֶה, דִּכְתִיב וְהָיְתָה, אִתַּקּוּשׁ הֲוָיוֹת לַהֲדָדֵי, מַה כֶּסֶף שֶׁהוּא אֶחָד מִן הַהֲוָיוֹת, בִּרְשׁוּת אָבִיהָ, אַף קִדּוּשֵׁי שְׂטָר וּבִיאָה בִּרְשׁוּת אָבִיהָ:
בִּמְצִיאָתָהּ. מְשׁוּם אֵיבָה:
וּבְמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ. דִּכְתִיב (שמות כא) וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה, מַה אָמָה מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ לְרַבָּהּ, אַף בַּת מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ לְאָבִיהָ:
וּבַהֲפָרַת נְדָרֶיהָ. דִּכְתִיב (במדבר ל) בִּנְעוּרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ:
וּמְקַבֵּל גִּטָּהּ. דִּכְתִיב (דברים כד) וְיָצְאָה וְהָיְתָה, אִיתַּקַּשׁ יְצִיאָה לַהֲוָיָה, כְּשֵׁם שֶׁהָאָב מְקַבֵּל קִדּוּשֶׁיהָ בְּקַטְנוּתָהּ וְנַעֲרוּתָהּ, כָּךְ מְקַבֵּל גִּטָּהּ:
וְאֵינוֹ אוֹכֵל פֵּרוֹת בְּחַיֶּיהָ. אִם נָפְלוּ לָהּ קַרְקָעוֹת מִבֵּית אָבִי אִמָּהּ, אֵין אָבִיהָ אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶן בְּחַיֶּיהָ, אֶלָּא אִם כֵּן מֵתָה וְהוּא יוֹרְשָׁהּ:
יָתֵר עָלָיו הַבַּעַל. שֶׁהוּא זוֹכֶה בְּכָל הַשָּׁנוּיִים לְמַעְלָה שֶׁהָאָב זַכַּאי בְּבִתּוֹ, וְאוֹכֵל פֵּרוֹת הַנִּכְסִים שֶׁנָּפְלוּ לָהּ בִּירֻשָּׁה מִשֶּׁנִּשֵּׂאת לוֹ:
וּבְפִרְקוֹנָהּ. אִם נִשְׁבֵּית חַיָּב לִפְדּוֹתָהּ:
בְּקִבּוּרָתָהּ. שֶׁחֲכָמִים תִּקְּנוּ קִבּוּרָתָהּ תַּחַת יְרוּשָׁתָהּ שֶׁהוּא יוֹרְשָׁהּ אִם מֵתָה:
מִשְּׁנֵי חֲלִילִים. לְהֶסְפֵּד:

משנה ה

לְעוֹלָם הִיא בִּרְשׁוּת הָאָב. אִם בַּת יִשְׂרְאֵל מְאֹרֶסֶת לְכֹהֵן הִיא אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה, וַאֲפִלּוּ הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁקִּבְּעוּ לַנִּשּׂוּאִין וְלֹא נִשֵּׂאת שֶׁהַבַּעַל חַיָּב בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה:
עַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחֻפָּה. לְשֵׁם נִשּׂוּאִין, שֶׁתִּהְיֶא מְסוּרָה לִרְשׁוּת הַבַּעַל:
מָסְרוּ שְׁלוּחֵי הָאָב. שֶׁפָּגְעוּ שְׁלוּחֵי הָאָב בִּשְׁלוּחֵי הַבַּעַל וּמְסָרוּהָ לָהֶם:

משנה ו

הָאָב אֵינוֹ חַיָּב בְּמְזוֹנוֹת בִּתּוֹ. בְּחַיָּיו. דְּאִלּוּ לְאַחַר מִיתָה נְזוֹנוֹת הַבָּנוֹת מִנְּכָסָיו מִתְּנַאי כְּתֻבָּה. וּבִתּוֹ לָאו דַּוְקָא, דְּהוּא הַדִּין בְּנוֹ, שֶׁאֵין הָאָב חַיָּב לְזוּן לֹא בָּנָיו וְלֹא בְּנוֹתָיו כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים, אֶלָּא אִם הוּא גַּבְרָא דְּאָמִיד, כְּלוֹמַר שֶׁהוּא אִישׁ עָשִׁיר, בֵּית דִּין נוֹטְלִים מִמֶּנּוּ בְּעַל כָּרְחוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁכּוֹפִין כָּל שְׁאָר בְּנֵי הָעִיר עַל הַצְּדָקָה וּמְפַרְנְסִים בָּהּ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו הַקְּטַנִּים, וְאִם אֵינוֹ גַּבְרָא דְּאָמִיד בֵּית דִּין מְחָרְפִים אוֹתוֹ וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ שֶׁאַכְזָרִיּוּת הִיא לוֹ אִם לֹא יְפַרְנֵס אֶת בָּנָיו, וְשֶׁהוּא פָּחוּת מִן הַחַיּוֹת הַמְּדַבְּרִיּוֹת שֶׁהֵם מְרַחֲמִין עַל בְּנֵיהֶם, אֲבָל אֵין יְכוֹלִין לְכוֹפוֹ עַל זֶה, בֵּין שֶׁהַבָּנִים זְכָרִים בֵּין נְקֵבוֹת. וְדַוְקָא שֶׁהַבָּנִים קְטַנִּים, אֲבָל קְטַנֵּי קְטַנִּים וְהֵם הַפְּחוּתִים מִבְּנֵי שֵׁשׁ, בֵּית דִּין כּוֹפִין אֶת הָאָב וּמוֹצִיאִים מִיָּדוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ כְּדֵי לְפַרְנֵס בָּנָיו שֶׁהֵם קְטַנֵּי קְטַנִּים, אֶחָד זְכָרִים וְאֶחָד נְקֵבוֹת:

בַּכֹּרָם. עַל שֵׁם שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת כְּכֹרֶם:

הַבָּנִים יִירְשׁוּ וְהַבָּנוֹת יְזוֹנוּ. מִתְּנַאי כְּתֻבָּה, שֶׁהַבָּנִים זְכָרִים יִירְשׁוּ כְּתֻבַּת אִמָּן וְהַבָּנוֹת נְקֵבוֹת יְזוֹנוּ מִנְּכָסָיו:

מָה הַבָּנִים. זְכָרִים:

אֵין יוֹרְשִׁין. כְּתֻבַּת אִמָּן אֶלָּא לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶן:

כָּךְ הַבָּנוֹת אֵינָן נְזוֹנוֹת. מִנְּכְסֵי הָאָב מִכֹּחַ תְּנַאי כְּתֻבָּה אֶלָּא לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶן:

משנה ז

וְלֹא כָתַב לָהּ כָּל נְכָסִים כּוּ' חַיָּב. לִהְיוֹת כָּל נְכָסָיו אַחֲרָאִין לָהּ. וְלֹא יָכוֹל לְמֵימַר אֵין לִיךְ אֶלָּא שְׁדֶה הַכְּתוּבָה לִיךְ בִּכְתֻבָּתִיךְ:

משנה ח

וּבְכֹהֶנֶת. שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַיְּמָהּ מִשֶּׁנִּשְׁבֵּית, שֶׁאִשֶּׁת כֹּהֵן אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ מִשֶּׁנֶּאֱנְסָה, כּוֹתֵב לָהּ אֶפְרְקִנָּךְ וַאֲהַדְרִנָּךְ לְמִדִּינָתֵךְ. וְחַיָּב לָתֵת לָהּ כְּתֻבָּתָהּ, וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּעַל כָּרְחוֹ צָרִיךְ לְגָרְשָׁהּ:

משנה ט

אֵינוֹ רַשָּׁאי. שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּב בְּפִרְקוֹנָהּ מִשֶּׁנִּשְׁבֵּית:

חַיָּב לְרַפְּאוֹתָהּ. שֶׁהָרְפוּאָה כְּמִזּוֹנוֹת:

רַשָּׁאי. שֶׁאֵין חַיָּב לָזוּן גְּרוּשָׁתוֹ:

משנה י

יָתֵר עַל חוּלְקֵיהוֹן דְּעִם אֲחוּהוֹן. אִם תָּמוּתִי בְּחַיַּי וְאִירָשֵׁךְ, יִטְלוּ בָּנַיִךְ כְּתֻבָּתֵךְ אַחֲרֵי מוֹתִי כְּשֶׁיְּבֹאוּ לַחֲלֹק בִּנְכָסַי עִם בָּנִים שֶׁיִּהְיוּ לִי מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת. וְנִפְקָא מִנָּהּ, כְּגוֹן שֶׁכְּתָבָהּ שֶׁל זוֹ מְרֻבָּה מִשֶּׁל אַחֶרֶת אוֹ שֶׁבְּנֵי הָאִשָּׁה אַחֶרֶת מְרֻבִּים מִבָּנֶיהָ שֶׁל זֹאת, וְטוֹב לְאֵלּוּ שֶׁיִּטְלוּ

כְּתֻבַּת אִמָּן וַאֲפִלּוּ הַכְּתֻבּוֹת שָׁווֹת. וְאֵין כְּתֻבַּת בְּנִין דִּכְרִין נִגְבֵּית אֲפִלּוּ בַּזְּמַן הַזֶּה אֶלָּא מִמְּקַרְקְעֵי, אֲבָל לֹא מִמְּטַלְטְלֵי. וְדַוְקָא כְּשֶׁהִנִּיחַ הָאָב שִׁעוּר שְׁתֵּי הַכְּתֻבּוֹת וְדִינָר יוֹתֵר, אָז יוֹרְשִׁין הַבָּנִים כְּתֻבַּת בְּנִין דִּכְרִין, הוֹאִיל וְנִשְׁאָר מָקוֹם לִירֻשָּׁה שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁאַחַר שֶׁיִּטֹּל כָּל אֶחָד מֵהַבָּנִים כְּתֻבַּת אִמּוֹ נִשְׁאָר דִּינָר לַחֲלֹק וְלִירֹשׁ בְּנִכְסֵי אֲבִיהֶן, אֲבָל אִם לֹא הִנִּיחַ הָאָב אֶלָּא כְּשִׁעוּר שְׁתֵּי הַכְּתֻבּוֹת אוֹ פָּחוֹת מִזֶּה חוֹלְקִים הַנְּכָסִים בְּשָׁוֶה וְאֵין כְּתֻבַּת בְּנִין דִּכְרִין נוֹהֶגֶת בָּהֶם:

משנה יא

עַד דְּתִנַּסְּבָן. עַד שֶׁיִּתְאָרְסוּ. וְאִם בָּגְרוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְאָרְסוּ אֵין לָהֶם מְזוֹנוֹת, דְּקַיְמָא לָן בּוֹגֶרֶת אֵין לָהּ מְזוֹנוֹת:

משנה יב

מִגַּד אַלְמְנוּתִיךְ. מֶשֶׁךְ אַלְמְנוּתִיךְ:

אַנְשֵׁי יְהוּדָה כּוֹתְבִין כּוּ'. וְאֵין הֲלָכָה כְּאַנְשֵׁי יְהוּדָה, אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִשֵּׂאת וְשֶׁלֹּא תָּבְעָה כְּתֻבָּתָהּ בְּבֵית דִּין נִזּוֹנִית מִשֶּׁל בַּעְלָהּ וְדָרָה בַּבַּיִת שֶׁהָיְתָה דָּרָה בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ וּמִשְׁתַּמֶּשֶׁת בְּכָל הַכֵּלִים שֶׁהָיְתָה מִשְׁתַּמֶּשֶׁת בָּהֶן בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ:

פרק ה

משנה א

אַף עַל פִּי. אִם רָצָה לְהוֹסִיף אֲפִלּוּ מֵאָה מָנֶה יוֹסִיף. וְלֹא אָמְרִינַן שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַיֵּשׁ אֶת מִי שֶׁאֵין לוֹ:

שֶׁלֹּא כָתַב לָהּ. תּוֹסֶפֶת מִדַּעְתּוֹ, אֶלָּא עַל מְנָת לְכָנְסָהּ:

וְהִיא כּוֹתָבֶת. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה מוֹחֶלֶת וְכוֹתֶבֶת שֶׁנִּתְקַבְּלָה:

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כּוּ'. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר בִּגְזֵרוֹתָיו:

משנה ב

נוֹתְנִין לִבְתוּלָה. זְמַן לְכָנְסָהּ לַחֻפָּה מִיּוֹם שֶׁתִּבָּעֶהָ הַבַּעַל לְאַחַר שֶׁקִּדְּשָׁהּ, לְהַזְהִירָהּ עַל עִסְקֵי חֻפָּה לְהָכִין תַּכְשִׁיטֶיהָ:

לְפַרְנֵס עַצְמָהּ. בְּתַכְשִׁיטֶיהָ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, דִּכְתִיב (בראשית כד) תֵּשֶׁב הַנַּעֲרָה אִתָּנוּ יָמִים, וּמַאי יָמִים, שָׁנָה, דִּכְתִיב (ויקרא כד) יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ:

לְפַרְנֵס עַצְמוֹ. בְּצָרְכֵי סְעֻדָּה וְחֻפָּה:

וּלְאַלְמָנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם. שֶׁאֵינָהּ טוֹרַחַת כָּל כָּךְ בְּתַכְשִׁיטֶיהָ, שֶׁכְּבָר יֵשׁ בְּיָדָהּ:

וְלֹא נִשָּׂאוּ. שֶׁהַבְּעָלִים מְעַכְּבִים. וְאַיְדֵי דְּתָנָא רֵישָׁא בְּדִידְהִי תָּנָא סֵיפָא נַמִּי בְּדִידְהִי:

וְאוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה. וְאִם כֹּהֵן הוּא וְהִיא יִשְׂרְאֵלִית, שֶׁמִּשָּׁעָה שֶׁקִּדְּשָׁהּ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה מִן הַתּוֹרָה, דִּכְתִיב (שם כב) וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ, וְהַאי קִנְיַן כַּסְפּוֹ הוּא, אֶלָּא דְּרַבָּנָן גָּזוּר עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הַמְאֹרֶסֶת לְכֹהֵן שֶׁלֹּא תֹּאכַל בַּתְּרוּמָה, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִמְזְגוּ לָהּ כּוֹס בְּבֵית אָבִיהָ וְתַשְׁקֶה לְאַחֶיהָ וּלְאַחְיוֹתֶיהָ, וּכְשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן וְלֹא נִשֵּׂאת, שֶׁאוֹכֶלֶת מִשֶּׁלּוֹ, אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בְּבֵית אָבִיהָ, אֶלָּא בַּעְלָהּ כֹּהֵן מְיַחֵד לָהּ מָקוֹם וּמַאֲכִילָהּ שָׁם, וְלֵיכָּא לְמִגְזַר תּוּ שֶׁמָּא תַּשְׁקֶה מִכּוֹס שֶׁל תְּרוּמָה לְאַחֶיהָ וּלְאַחְיוֹתֶיהָ:

נוֹתְנִים לָהּ הַכֹּל תְּרוּמָה. אִם יִרְצֶה. וּכְשֶׁיַּגִּיעוּ יְמֵי טֻמְאָתָהּ תִּתְכָּרֶנָּה וְתִקַּח חֻלִּין:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר מֻחֶצָּה חֻלִּין. לֶאֱכֹל בִּימֵי טֻמְאָתָהּ:

משנה ג

הַיָּבָם אֵינוֹ מַאֲכִיל בַּתְּרוּמָה. בְּעוֹדָהּ שׁוֹמֶרֶת יָבָם, דִּכְתִיב (ויקרא כב) וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ, וְהַאי קִנְיַן אָחִיו הוּא:

עָשְׂתָה שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בִּפְנֵי הַבַּעַל. מֵהָנָךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הַקְּבוּעִים לָהּ מִשֶּׁתִּבְעָהּ הַבַּעַל:

אוֹ אֲפִלּוּ כֻּלָּן בִּפְנֵי הַבַּעַל וְאֶחָד בִּפְנֵי הַיָּבָם. אַף עַל גַּב דְּרֵבָא בִּפְנֵי הַבַּעַל, סוֹף סוֹף לֹא נִתְחַיֵּב בִּמְזוֹנוֹתֶיהָ בְּחַיָּיו. וְהוּא הַדִּין נַמִּי אִם נִתְחַיֵּב בְּחַיָּיו לֹא אָכְלָה מִשֶּׁמֵּת, דְּקִנְיַן כַּסְפּוֹ פָּקַע, אֶלָּא דְּאִי כֻּלָּם בִּפְנֵי הַבַּעַל הֲוָה אָכְלָה מִיהָא בְּחַיָּיו:

אוֹ כֻּלָּן בִּפְנֵי הַיָּבָם. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם הָיוּ כֻּלָּן בִּפְנֵי הַיָּבָם:

זוֹ מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה. דְּמִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה:

אֵין הָאִשָּׁה אוֹכֶלֶת. דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יִמְצָא בָּהּ מוּם וְנִמְצֵאת זָרָה לְמַפְרֵעַ, שֶׁהָיָה מִקְחוֹ מֻקָּח טָעוּת. וּלְמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה שֶׁמָּא יִמְצָא בָּהּ מוּם לֹא חָיְשִׁינַן, וְלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ נַמִּי שֶׁמָּא תַּשְׁקֶה לְאַחֶיהָ וּלְאַחְיוֹתֶיהָ, דְּהָא מְיַחֵד לָהּ דּוּכְתָּא, הִלְכָךְ שָׁרֵי לָהּ לֶאֱכֹל בַּתְּרוּמָה מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן:

משנה ד

הֲרֵי זוֹ עוֹשָׂה וְאוֹכֶלֶת. שֶׁתִּקְנוּ מְזוֹנוֹת תַּחַת מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ, לְפִיכָךְ עוֹשָׂה וְאוֹכֶלֶת לְדִבְרֵי הַכֹּל:

הַמּוֹתָר. הִקְדִּישׁ אֶת מוֹתַר מַעֲשֵׂה יְדֵי אִשְׁתּוֹ מַה שֶּׁהִיא עוֹשָׂה יוֹתֵר עַל הָרָאוּי לְמְזוֹנוֹתֶיהָ, וְלֹא הִקְדִּישׁ מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ עַצְמָן:

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר הֶקְדֵּשׁ. דְּסָבַר אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁלֹּא בָא לָעוֹלָם. וְאֵין כֵּן הֲלָכָה, אֶלָּא הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן הַסַּנְדְּלָר דְּאָמַר חֻלִּין, שֶׁאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁלֹּא בָא לָעוֹלָם:

משנה ה

טוֹחֲנָת. בְּרֵחַיִם שֶׁל יָד שֶׁהֵם קְטַנִּים. וְאִם רֵחַיִם גְּדוֹלִים הֵם, מְכִינָה כָּל צָרְכֵי הַטְּחִינָה, כְּגוֹן נוֹתֶנְתּוֹ בָּאֶפְרְכֶּסֶת וְקוֹלֶטֶת הַקֶּמַח:

הִכְנִיסָה לוֹ שִׁפְחָה אַחַת. מָעוֹת אוֹ נְכָסִים כְּדֵי לִקְנוֹת בָּהֶם שִׁפְחָה אַחַת:
יוֹשֶׁבֶת בַּקָּתֶדְרָא. עַל כִּסֵּא מְנוּחָה וְאֵינָהּ הוֹלֶכֶת בִּשְׁלִיחוּתוֹ לְכָאן וּלְכָאן, וְאַף עַל פִּי כֵן מוֹזֶגֶת לוֹ אֶת הַכּוֹס וּמַצַּעַת לוֹ אֶת הַמִּטָּה וְרוֹחֶצֶת לוֹ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו, שֶׁמְּלָאכוֹת אֵלּוּ אֵין מְשַׁתַּמְּשִׁים בָּהֶם בְּאִשָּׁה אֶלָּא בְּאִשְׁתּוֹ בִּלְבָד:
שִׁעֲמוּם. בֶּהָלָה. תַּרְגּוּם וּבְתִמְהוֹן לֵבָב (דברים כח) וּבְשַׁעֲמִימוּת לִבָּא. וּפְלוּגְתַיְהוּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הֲוֵי בְּאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ בְּטֵלָה אֶלָּא מְשַׁחֶקֶת בְּמִינֵי הַצְחוֹק, דְּלִידֵי זִמָּה אֵיכָא, לִידֵי שִׁעְמוּם לֵיכָּא, שֶׁאֵין שִׁעְמוּם אֶלָּא בְּיוֹשֵׁב וְתוֹהֶה וּבָטֵל לְגַמְרֵי. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ו

הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִתַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה. כְּגוֹן שֶׁאָמַר יֵאָסֵר הֲנָאַת תַּשְׁמִישֵׁךְ עָלַי. אֲבָל הֲנָאַת תַּשְׁמִישִׁי אָסוּר עָלַיִךְ, לֹא מִתַּסְרָא, דְּהָא מְשֻׁעְבֶּדֶת לָהּ, דִּכְתִיב (שמות כא) וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע:
בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת. אִם הִדִּירָהּ שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת תַּמְתִּין, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּיוֹלֶדֶת נְקֵבָה שֶׁטְּמֵאָה שְׁבוּעַיִם:
וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים שַׁבָּת אֶחָת. שֶׁכֵּן מָצִינוּ בַּנִּדָּה שֶׁטְּמֵאָה שִׁבְעָה. וְגָמְרִינַן מִידֵי דְּשָׁכִיחַ, הַכַּעַס שֶׁכּוֹעֵס אָדָם עַל אִשְׁתּוֹ וּמַדִּירָהּ דְּהוּא מִידֵי דְּשָׁכִיחַ, מִנִּדָּה שֶׁהוּא מִידֵי דְּשָׁכִיחַ, לַאֲפוּקֵי לֵדָה דְּלֹא שְׁכִיחַ כְּלִי הַאי. וּבֵית שַׁמַּאי סָבְרֵי גָּמְרִינַן מִידֵי דְּהוּא גָּרֵם לָהּ, נֵדֶר הָאִישׁ שֶׁהוּא גּוֹרֵם לָהּ לְשָׁהוֹת, מִלֵּדָה שֶׁעַל יָדוֹ בָּאָה לָהּ. לַאֲפוּקֵי נִדָּה דְּמֵמֵילָא קָאַתְיָא לָהּ. וְיוֹתֵר עַל שַׁבָּת אַחַת לְבֵית הִלֵּל אוֹ שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת לְבֵית שַׁמַּאי יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה, וַאֲפִלּוּ הָיָה גַּמָּל שֶׁעוֹנָתוֹ לִשְׁלֹשִׁים יוֹם אוֹ סַפָּן שֶׁעוֹנָתוֹ לְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים:
הַתַּלְמִידִים וְכוּ' שְׁלֹשִׁים יוֹם. וּמַתְנִיתִין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא. וּפְלִיגֵי רַבָּנָן עֲלֵיהּ וְאוֹמְרִים אֲפִלּוּ שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים, וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:
הַטַּיָּלִים. שֶׁאֵין לָהֶם מְלָאכָה וְלֹא סְחוֹרָה:
הַחַמָּרִים. שֶׁיּוֹצְאִים לְכָפָרִים לְהָבִיא תְּבוּאָה:
הַגַּמָּלִים. מְבִיאִין חֲבִילוֹת עַל הַגְּמַלִּים מִמָּקוֹם רָחוֹק:
הַסַּפָּנִים. הַמְפָרְשִׁים לַיָּם הַגָּדוֹל. וּמִי שֶׁהָיָה בְּתִחְלָתוֹ בַּעַל אֻמָּנוּת שֶׁעוֹנָתוֹ קְרוֹבָה וּבְקֹשׁ לֵעָשׂוֹת בַּעַל אֻמָּנוּת שֶׁעוֹנָתוֹ רְחוֹקָה, אִשְׁתּוֹ מְעַכֶּבֶת עָלָיו, חוּץ מִתַּלְמוּד תּוֹרָה, שֶׁאֵין הָאִשָּׁה יְכוֹלָה לְעַכֵּב עַל בַּעְלָהּ שֶׁהָיָה טַיָּל אוֹ פּוֹעֵל שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה תַּלְמִיד חָכָם:

משנה ז

הַמּוֹרֶדֶת. מִתַּשְׁמִישׁ. אֲבָל מִמְּלָאכָה כּוֹפִין אוֹתָהּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְלֹא דַּיְנִינַן לָהּ כְּמוֹרֶדֶת:

טַרְפְּעִיקִין. כָּל טַרְפְּעִיק הוּא מִשְׁקַל אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה שְׁעוֹרוֹת שֶׁל כֶּסֶף צָרוּף, כְּמִשְׁקַל שְׁלֹשָׁה דַּרְכְּמוֹנִים שֶׁקּוֹרִין בַּעֲרֵבִי דראה"ם, שֶׁכָּל דַּרְכְּמוֹן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שְׁעוֹרוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת שֶׁל כֶּסֶף:

עַד כְּנֶגֶד כְּתֻבָּתָהּ. וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לָהּ גֵּט וְיוֹצְאָה בְּלֹא כְתֻבָּה. אֲבָל אֵינוֹ מַשְׁהֶה אוֹתָהּ כְּדֵי לִפְחוֹת עַל הַנְּכָסִים שֶׁנִּפְלוּ לָהּ מִבֵּית אָבִיהָ וּלְהַפְסִידָם מִמֶּנָּה:

מוֹסִיפִין עַל כְּתֻבָּתָהּ שְׁלֹשָׁה דִינָרִים. מִשּׁוּם דְּצַעֲרָא דְגַבְרָא קָשֶׁה כְּשֶׁהוּא נִמְנָע מִן הַתַּשְׁמִישׁ יוֹתֵר מִצַּעֲרָא דְאִתְּתָא, לְפִיכָךְ כְּשֶׁהִיא מוֹרֶדֶת וּמְצַעֲרָתוֹ פּוֹחֶתִין לָהּ שִׁבְעָה דִינָרִין, וּכְשֶׁהוּא מוֹרֵד וּמְצַעֲרָהּ אֵין מוֹסִיפִין לָהּ אֶלָּא שְׁלֹשָׁה דִינָרִים. וְהֵיכָא דְמוֹרֶדֶת אָמְרִינַן בְּגֶמָרָא חָזְרוּ וְנִמְנוּ שֶׁיִּהְיוּ מַכְרִיזִין עָלֶיהָ אַרְבַּע שַׁבָּתוֹת זוֹ אַחַר זוֹ בְּבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְאוֹמֵר פְּלוֹנִית מָרְדָה בְּבַעְלָהּ, וְשׁוֹלְחִין לָהּ מִבֵּית דִּין הֱוֵי יוֹדַעַת שֶׁאֲפִלּוּ כְּתֻבָּתֵךְ מֵאָה מָנֶה הִפְסַדְתְּ אֶת כֻּלָּן, אַחַת אֲרוּסָה וְאַחַת נְשׂוּאָה, וְאֲפִלּוּ נִדָּה וַאֲפִלּוּ חוֹלָה וַאֲפִלּוּ שׁוֹמֶרֶת יָבָם. וְקֹדֶם הַכְרָזָה מוֹדִיעִים לָהּ שֶׁרוֹצִים לְהַכְרִיז עָלֶיהָ, וְאַחַר הַכְרָזָה מוֹדִיעִין אוֹתָהּ שֶׁכְּבָר שָׁלְמָה הַהַכְרָזָה, וְאִם עָמְדָה בְּמִרְדָּהּ תֵּצֵא בְּלֹא כְתֻבָּה:

משנה ח

הַמַּשְׁרֶה אֶת אִשְׁתּוֹ עַל יְדֵי שָׁלִישׁ. שֶׁנּוֹתֵן מְזוֹנוֹתֶיהָ עַל יְדֵי אַפּוֹטְרוֹפּוֹס וְאֵינָהּ אוֹכֶלֶת עִמּוֹ. תַּרְגּוּם וַיַּכְרֶה לָהֶם כֶּרֶה גְּדוֹלָה (מלכים ב ו), שֵׁירוּתָא:

לֹא יִפְחֹת לָהּ. בְּשֶׁבוּעַ:

לֹא פָסַק לָהּ שְׁעוֹרִים. כִּפְלַיִם מִן הַחִטִּים: אֶלָּא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל שֶׁהָיָה סָמוּךְ לָאֱדוֹם שֶׁשָּׁם הַשְּׂעוֹרִים רָעוֹת בְּיוֹתֵר:

דְּבֵלָה. תְּאֵנִים דְּרוּסוֹת בְּעִגּוּל וְנִמְכָּרוֹת בְּמִשְׁקָל וְלֹא בְמִדָּה:

מַפָּץ. רַךְ מִמַּחֲצֶלֶת:

כִּפָּה. צְעִיף אֶחָד:

וּמְנָעָלִים מְמוּעָד לְמוּעָד. מְנָעָלִים חֲדָשִׁים לְכָל שָׁלֹשׁ רְגָלִים:

חֲדָשִׁים. קְשִׁים לָהּ בִּימוֹת הַחַמָּה לְפִי שֶׁהֵם חַמִּים, וְיָפִים לָהּ בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים:

וְהַשְּׁחָקִים שֶׁלָּהּ. אַף כְּשֶׁיִּקְנֶה לָהּ חֲדָשִׁים, מִפְּנֵי שֶׁמִּתְכַּסָּה בָהֶן בִּימֵי נִדָּתָהּ:

משנה ט

נוֹתֵן לָהּ מָעָה כֶסֶף. בְּכָל שַׁבָּת לְצָרְכָּהּ דְּבָרִים קְטַנִּים:

וְאוֹכֶלֶת עִמּוֹ לֵילֵי שַׁבָּת. אַף עַל גַּב דִּבְכָל שְׁאָר הַיָּמִים יָכוֹל לְהַתִּיר מְזוֹנוֹתֶיהָ עַל יְדֵי שָׁלִישׁ אִם יִרְצֶה, בְּלֵיל שַׁבָּת שֶׁהוּא לֵיל עוֹנָה חַיָּב לֶאֱכֹל עִמָּהּ:

מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ. מוֹתַר מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ, כְּלוֹמַר מַה שֶּׁעוֹשָׂה יוֹתֵר עַל מְזוֹנוֹתֶיהָ:

שְׁתֵּי. קְשָׁה לִטְווֹת כִּפְלַיִם כְּשֶׁל עֶרֶב. וּמִשְׁקָל שֶׁל יְהוּדָה כִּפְלַיִם כְּשֶׁל גָּלִיל:
הַכֹּל לְפִי כְּבוֹדוֹ. וּכְפִי מְנַהֵג הַמְּדִינָה נַמִּי:

פרק ו

משנה א

מְצִיאַת הָאִשָּׁה. וִירֻשָּׁתָהּ. אִם נָפְלָה לָהּ יְרֻשָּׁה:
הוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת בְּחַיֶּיהָ. וְהַקֶּרֶן שֶׁלָּהּ:
וּפְגָמָהּ. חֲבָלָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פְּחַת דְּמִים שֶׁשְּׁמִין אוֹתָהּ כַּמָּה הָיְתָה יָפָה לִמְכֹּר בַּשּׁוּק וְכַמָּה הִיא שָׁוָה עַכְשָׁיו:
וּבִזְמַן שֶׁבַּגָּלוּי. שֶׁהַבַּשֶּׁת שֶׁלּוֹ. וְעוֹד, שֶׁנִּמְאֶסֶת עָלָיו וְהוּא סוֹבְלָהּ:
יִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. בְּחַיֶּיהָ, וְהַקֶּרֶן שֶׁלָּהּ לִכְשֶׁיָּמוּת אוֹ יְגָרְשֶׁנָּה. וְאִם תָּמוּת הִיא, יוֹרְשָׁהּ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ב

וּמֵת חָתָנוֹ. וְנָפְלָה לִכְנֵי יָבָם:
יָכוֹל הוּא שֶׁיֹּאמַר. אוֹ חָלִץ אוֹ יַבֵּם. וְאִלּוּ לְאָחִיו, אוֹ יִתֵּן מַה שֶּׁפָּסַק אוֹ תֵּשֵׁב עַד שֶׁתַּלְבִּין רֹאשָׁהּ. וְאַף עַל גַּב דְּאָחִיו עִם הָאָרֶץ וְהוּא תַּלְמִיד חָכָם, יָכוֹל הוּא לוֹמַר לְאָחִיךָ הָיִיתִי רוֹצֶה לִתֵּן וּלְךָ אֵינִי רוֹצֶה לִתֵּן:

משנה ג

וְהוּא פּוֹסֵק כְּנֶגְדָּן חֲמִשָּׁה עָשָׂר מָנֶה. אֶלֶף דִּינָר הֵן עֲשָׂרָה מָנֶה, וּכְשֶׁבָּא הֶחָתָן לְקַבֵּל עָלָיו וְלִכְתֹּב בַּכְּתֻבָּה, כּוֹתֵב שְׁלֹשׁ יוֹתֵר, שֶׁהֵן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מָנֶה, אִם הִכְנִיסָה לוֹ הַכַּלָּה דִּינָרִין בְּעַיִן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִשְׁתַּכֵּר בָּהֶן:
וּכְנֶגֶד הַשּׂוּם. וְאִם הִכְנִיסָה לוֹ בְּגָדִים וְתַכְשִׁיטִים שֶׁצְּרִיכִין שׂוּמָא, הוּא פּוֹסֵק פָּחוֹת חֹמֶשׁ, שֶׁאִם הִכְנִיסָה שׂוּם שֶׁל אֶלֶף זוּז אֵינוֹ מְקַבֵּל עָלָיו אֶלָּא שְׁמֹנָה מֵאוֹת, שֶׁדֶּרֶךְ הַבָּאִים לָשׂוּם הַבְּגָדִים וּנְכָסִים שֶׁל הַכַּלָּה לְשׂוּמָם יוֹתֵר מִשָּׁוִים לִכְבוֹד הַכַּלָּה וּלְחַבְּבָהּ עַל בַּעְלָהּ:
שׂוּם בְּמָנֶה וְשָׁוֶה מָנֶה. כְּלוֹמַר אִם לֹא שָׂמוּ נִכְסֵי הַכַּלָּה וְתַכְשִׁיטֶיהָ אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהֵם שָׁוִים בַּשּׁוּק:
אֵין לוֹ אֶלָּא מָנֶה. לֹא יִכְתְּבוּ בִּשְׁטַר הַכְּתֻבָּה אֶלָּא מָנֶה כְּמוֹ שֶׁשָּׂמוּ:
שׂוּם בְּמָנֶה הִיא נוֹתֶנֶת שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד סֶלַע וְדִינָר. שׂוּם שֶׁהוּא מְקֻבָּלָהּ בְּמָנֶה, שֶׁאָמְרוּ לוֹ כְּתֹב מָנֶה בַּכְּתֻבָּה וְהִיא תַּכְנִיס לְךָ שׂוּם שֶׁל מָנֶה, צָרִיךְ שֶׁיְּשׂוּמוּ אוֹתוֹ בְּבֵית הַחֻתּוּנָה שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד סֶלַע וְדִינָר, שֶׁהוּא מָנֶה וְחֻמְשׁוֹ:

וּבְאַרְבַּע מֵאוֹת. שׁוּם, כְּשֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו הֶחָתָן לִכְתֹּב אַרְבַּע מֵאוֹת. הִיא נוֹתֶנֶת חֲמֵשׁ מֵאוֹת לְפִי שׁוּמַת הַנּוֹעָדִים:

וּכְשֶׁחָתָן פּוֹסֵק וְכוּ'. וְאִם שָׁמוּ הֵם תְּחִלָּה וְהִכְנִיסָה לוֹ, בֵּין שׁוּם קָטָן בֵּין שׁוּם גָּדוֹל, הוּא כּוֹתֵב בַּשְּׁטָר פָּחוֹת חֹמֶשׁ:

משנה ד

פָּסְקָה לַהֲכָנִיס לוֹ כְּסָפִים. דִּינָרִים בְּעַיִן, שֶׁמּוּכָנִין לְהִשְׁתַּכֵּר בָּהֶן מִיָּד:

סָלַע. שֶׁהוּא אַרְבָּעָה דִינָרִין נַעֲשֶׂה לִכְתֹּב בִּשְׁטָר הַכְּתֻבָּה בְּשִׁשָּׁה דִינָרִין, בְּתוֹסֶפֶת שְׁלִישׁ. וְאַשְׁמְעִינַן תַּנָּא דִּבְדִינָרִין בְּעַיִן, בֵּין שֶׁהֵן מְרֻבִּים כְּגוֹן אֶלֶף דִּינָר דְּקָתָנֵי בְּרִישָׁא, בֵּין שֶׁהֵם מֻעָטִים כְּגוֹן סֶלַע דְּקָתָנֵי בְּסֵיפָא, לְעוֹלָם נִכְתָּבִים בִּשְׁטַר הַכְּתֻבָּה בִּשְׁלִישׁ יוֹתֵר, מִפְּנֵי שֶׁעוֹמְדִין לְהִשְׁתַּכֵּר בָּהֶן מִיָּד. וּבִדְבָרִים שֶׁצְּרִיכִין שׁוּמָא כְּגוֹן בְּגָדִים וְתַכְשִׁיטִים, בֵּין שֶׁהֵם מְרֻבִּים כְּגוֹן וּכְנֶגֶד הַשּׁוּם דְּקָתָנֵי דְּקָאֵי אֶאֶלֶף זוּז דְּאָמַר בְּרִישָׁא, בֵּין שֶׁהֵם מֻעָטִים כְּגוֹן הָא דְּקָתָנֵי שׁוּם בְּמָנֶה, הִיא נוֹתֶנֶת שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד סֶלַע וְדִינָר, לְעוֹלָם פּוֹחֲתִין חֹמֶשׁ בִּשְׁטַר הַכְּתֻבָּה מִמַּה שֶׁשָּׁמוּ אוֹתָם בְּבֵית הַחֻתּוּנָה, לֹא שְׁנָא אִם שָׁמוּ אוֹתָם תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ בָּאִין לִכְתֹּב הַכְּתֻבָּה, שֶׁאֵז צָרִיךְ לִפְחוֹת בִּשְׁטַר הַכְּתֻבָּה הַחֹמֶשׁ מִן הַשּׁוּמָא שֶׁשָּׁמוּ בְּבֵית הַכְּלָה כִּדְקָתָנֵי וּכְשֶׁהֶחָתָן פּוֹסֵק וְכוּ', וְלֹא שְׁנָא אִם הוּא כָּתַב תְּחִלָּה הַכְּתֻבָּה, שֶׁאֵז צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הַשּׁוּמָא בְּתוֹסֶפֶת חֹמֶשׁ מִמַּה שֶׁכָּתוּב בַּכְּתֻבָּה כִּדְקָתָנֵי וּבְאַרְבַּע מֵאוֹת שׁוּם הִיא נוֹתֶנֶת חֲמֵשׁ מֵאוֹת:

לַקֻּפָּה. שֶׁיִּתֵּן לָהּ עֲשָׂרָה זוּז עַל כָּל מָנֶה וּמָנֶה שֶׁהִיא מְבִיאָה לוֹ, כְּדֵי לִקְנוֹת לָהּ מֵהֶם בְּשָׂמִים וְתַמְרוּקֵי הַנָּשִׁים. וְלֹא אִתְפָּרֵשׁ בְּמַתְנִיתִין אִם לְכָל שָׁבוּעַ אוֹ לְכָל חֹדֶשׁ אוֹ לְכָל שָׁנָה:

משנה ה

וְכֵן הַמַּשִּׂיא אֶת הַיְתוֹמָה. גַּבַּאי צְדָקָה:

אִם יֵשׁ בַּכִּיס. שֶׁל צְדָקָה:

משנה ו

מַה שֶּׁרָאוּי לִתֵּן לָהּ. עִשָּׂור נְכָסִים:

אִם הִשִּׂיא. הָאָב בְּחַיָּיו:

אֶת הַבַּת הָרִאשׁוֹנָה יִנָּתֵן וְכוּ'. בֵּין שֶׁהוּא פָּחוּת מֵעִשָּׂור בֵּין שֶׁהוּא יוֹתֵר. וְהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָזְלִינַן בָּתַר אֻמְדָּן דַּעְתֵּיהּ דְּאָב. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל אֻמְדָּן דַּעְתּוֹ שֶׁל אָב, יָהֲבִינַן לָהּ עִשָּׂור נְכָסִים דְּמִשְׁתַּכְּחֵי הַשְׁתָּא בִּשְׁעַת נִשּׂוּאֶיהָ מִמְּקַרְקְעֵי. אֲבָל מִמְּטַלְטְלֵי אֵין לָהּ עִשָּׂור. וְאִיכָּא לְמֵאן דְּאָמַר דְּבִזְמַן הַזֶּה מִמְּטַלְטְלֵי נַמִּי אִית לָהּ עִשָּׂור. וְאִם נִשֵּׂאת

וְלֹא תָּבְעָה מִן הַיּוֹרְשִׁים, תּוֹבַעַת לְאַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת, וְלֹא אָמְרִינַן אַחוֹלֵי אַחֲלָה גַּבַּיְהוּ. וְדַוְקָא כְּשֶׁהָיְתָה נִזּוֹנִית מִנְּכְסֵי אָבִיהָ, אֲבָל אִם פָּסְקוּ הַיּוֹרְשִׁים מִלָּתֵת לָהּ מְזוֹנוֹת [וַאֲחוֹלֵי אַחֲלָה אֶלָּא אִם כֵּן מָחֲתָה]. וְאִם הָיְתָה בּוֹגֶרֶת שֶׁאֵין לָהּ מְזוֹנוֹת וְעָמְדָה וְנִשֵּׂאת וְלֹא תָּבְעָה מַה שֶּׁרָאוּי לָהּ לִנְדֶנְיָתָהּ מִנְּכְסֵי אָבִיהָ, אַחוֹלֵי אַחֲלָה גַּבֵּי יוֹרְשִׁים וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְתָבְעַ עוֹד, וַאֲפִלּוּ הָיְתָה נִזּוֹנֶת מִנְּכְסֵיהֶם:

משנה ז

הַמַּשְׁלִישׁ מָעוֹת לְבִתּוֹ. מָסַר מָעוֹת בְּיַד שָׁלִישׁ לְצֹרֶךְ בִּתּוֹ לִקְנוֹת לָהּ שָׂדֶה אוֹ נְדוּנְיָא לְכְשֶׁתִּנָּשֵׂא:

נָאֱמָן בַּעְלִי עָלַי. וּתְנֵם לוֹ:

יַעֲשֶׂה שָׁלִישׁ כוּ'. יִקְנֶה הַשָּׂדֶה. וְאֵין שׁוֹמְעִין לָהּ, דְּמִצְוָה לְקַיֵּם דִּבְרֵי הַמֵּת:

וְכִי אֵינָהּ אֶלָּא שָׂדֶה. כְּלוֹמַר אֲפִלּוּ כְּבָר נִקְנָה הַשָּׂדֶה וְהִיא רוֹצָה לְמָכְרָהּ יְכוֹלָה לְמָכֹר, הִלְכָךְ שׁוֹמְעִין לָהּ. וּפְלֶגְתָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי מֵאִיר דְּוָקָא בְּגְדוֹלָה מִן הָאֵרוּסִין, דְּאִלּוּ לְאַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת דִּבְרֵי הַכֹּל שׁוֹמְעִין לָהּ. וּבְקַטָּנָה נַמִּי מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי דְּאֵין בְּמַעֲשֶׂה קְטַנָּה כְּלוּם וְאֵין שׁוֹמְעִין לָהּ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

פרק ז

משנה א

הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִלַּהֲנוֹת לוֹ. עַל הֲנָאַת תַּשְׁמִישׁ אֵין הַנֵּדֶר חָל, מִשּׁוּם דְּמִשֶּׁעְבֵּד לָהּ וְלָאו כָּל כְּמִינֵיהּ לְהַפְקִיעַ שִׁעְבּוּדוֹ. וְעַל הֲנָאַת מְזוֹנוֹת אַף עַל גַּב דְּמִשֶּׁעְבֵּד לָהּ אַשְׁכְּחָן דְּחָל הַנֵּדֶר, כְּגוֹן שֶׁמַּסְפִּיקִין מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ לְמְזוֹנוֹתֶיהָ. וּבַגְּמָרָא פָּרֵיךְ אִם כֵּן לָמָּה יַעֲמִיד פַּרְנָס, וּמְשַׁנֵּי, כְּגוֹן שֶׁאֵין מַסְפִּיקִין לְדָבָרִים שֶׁהָיְתָה רְגִילָה בָּהֶם בְּבֵית אָבִיהָ, וְעַל זֶה בִּלְבָד יַעֲמִיד פַּרְנָס שֶׁיְּפַרְנְסֶנָּה. וְלֹא שֶׁיַּעֲמִיד שָׁלִיחַ לְפַרְנְסָהּ, שֶׁהֲרֵי שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, אֶלָּא שֶׁאוֹמֵר כָּל הַמְפַרְנֵס אֵינוֹ מַפְסִיד:

יָתֵר מִכֵּן יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. דְּעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם לֹא שָׁמְעֵי אֱינָשֵׁי וְלֵיכָּא זִילוּתָא. טְפֵי מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם שָׁמְעֵי אֱינָשֵׁי וְאִיכָּא זִילוּתָא:

בְּיִשְׂרָאֵל. אִם יִשְׂרָאֵל הוּא שֶׁיָּכוֹל לְהַחֲזִיר אֶת גְּרוּשָׁתוֹ:

וּבְכֹהֶנֶת. שֶׁאִם יְגָרְשֶׁנָּה לֹא יוּכַל לְהַחֲזִירָהּ, יְהֵבוּ לֵיהּ רַבָּנָן זִימְנָא טְפֵי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ב

אַחַד מִכָּל הַפֵּרוֹת. כְּגוֹן שֶׁאָמְרָה הֵיא קוֹנָם פֵּרִי פְּלוֹנִי עָלַי, וְהוּא קַיֵּם לָהּ:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כוּ'. וְלֵית הִלְכָתָא כְּוָתֵיהּ:

משנה ג

שֶׁלֹּא תִתְקַשֵּׁט בְּאַחַד מִכָּל הַמִּינִים. [שֶׁאָמְרָה הֵיא] קוֹנָם בֹּשֶׂם פְּלוֹנִי עָלַי, וְהוּא קַיָּם לָהּ:
בַּעֲנִיּוֹת שֶׁלֹּא נָתַן קְצָבָה. לַדָּבָר, עַד מָתַי אֶסְרוֹ עָלֶיהָ, הוּא דְּיוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. אֲבָל אִם נָתַן קְצָבָה, תַּמְתִּין עַד אוֹתוֹ זְמָן. וְכַמָּה קְצָבָה, שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ:
וּבַעֲשִׁירוֹת שְׁלֹשִׁים יוֹם. שֶׁכֵּן אִשָּׁה חֲשׁוּבָה נֶהֱנֵית מֵרֵיחַ קִשּׁוּטֶיהָ שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְזֹאת תֵּהָנֶה מֵרֵיחַ הַקִּשּׁוּטִים שֶׁנִּתְקַשְּׁטָה לִפְנֵי הַנֵּדֶר שְׁלֹשִׁים יוֹם. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ד

רֶגֶל אֶחָד יְקַיֵּם, שְׁלֹשָׁה יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. הָא מַתְנִיתִין מְפָרְשִׁים לָהּ בַּגְּמָרָא הָכִי, רֶגֶל אֶחָד יְקַיֵּם, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּכֹהֶנֶת, שְׁנַיִם יְקַיֵּם, שְׁלֹשָׁה יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. וּמַתְנִיתִין רַבִּי יְהוּדָה הִיא דְּמַפְלֵיג בֵּין יִשְׂרָאֵל לְכֹהֶנֶת, וְלֵית הִלְכָתָא כְּוָתֵיהּ:

משנה ה

שָׁנוּעַ בְּפָנֶיהָ. דֶּלֶת שֶׁל שִׂמְחָה וַהֲסָרַת יָגוֹן. וּלְבֵית הָאֵבֶל נוֹעֵל בְּפָנֶיהָ, שֶׁלְּמָחָר הִיא מֵתָה וְאֵין אָדָם סוֹפְדָהּ:
מֵחֲמַת דָּבָר אַחֵר. כְּגוֹן דְּאִתְחַזַק שֶׁבְּנֵי אָדָם פְּרוּצִים מְצוּיִין שָׁם:
שֶׁהֶאֱמְרִי לִפְלוֹנִי וְכוּ'. דְּבָרִים שֶׁל קַלּוּת:
שֶׁתְּהֵא מְמַלְּאָה וּמְעָרָה לָאַשְׁפָּה. אִית דְּמָפְרְשֵׁי לְאַחַר שֶׁתְּשַׁמֵּשׁ וִימַלֵּא רַחְמָהּ שִׂכְבַת זֶרַע תְּנַפְּצֵנוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקָּלֵט הַזֶּרַע וְתִתְעַבֵּר. וְאִית דְּמָפְרְשֵׁי שֶׁתְּמַלֵּא עֲשָׂרָה כַדֵּי מַיִם וּתְעָרֶה לָאַשְׁפָּה, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֵית כְּשׁוֹטָה:

משנה ו

מַאֲכִילָתוֹ שֶׁאֵינוֹ מְעַשָּׂר. וְלֹא נוֹדַע לוֹ אֶלָּא אַחַר שֶׁאֲכָלוֹ, כְּגוֹן דְּאָמְרָה לֵיהּ פְּלוֹנִי כֹּהֵן תִּקֵּן לִי אֶת הַכְּרִי, וְאָזַל שַׁיְּילֵיהּ וְאִשְׁתַּכַּח שִׁקְרָא:
וּמְשַׁמַּשְׁתּוֹ נִדָּה. כְּגוֹן שֶׁהֶחְזִקָה נִדָּה בִּשְׁכֵנוֹתֶיהָ שֶׁרָאוּהָ לוֹבֶשֶׁת בִּגְדֵי נִדּוּת, וּלְבַעְלָהּ אָמְרָה טְהוֹרָה אֲנִי:
וְלֹא קוֹצָה לָהּ חַלָּה. דְּאָמְרָה לֵיהּ פְּלוֹנִי תִּקֵּן לִי אֶת הָעִסָּה, וְאָזַל שַׁיְּילֵיהּ וְאִשְׁתַּכַּח שִׁקְרָא:
וְטוֹוָה בַּשּׁוּק. וּמַרְאָה זְרוֹעוֹתֶיהָ לִבְנֵי אָדָם:
וּמְדַבֶּרֶת עִם בְּנֵי אָדָם. מְשַׂחֶקֶת עִם הַבַּחוּרִים:
וּמְקַלֶּלֶת יוֹלְדֵיו בְּפָנָיו. מְקַלֶּלֶת וּמְחָרֶפֶת אֲבִי בַעְלָהּ בִּפְנֵי בַעְלָהּ:

הַקּוֹלָנִית. תּוֹבַעַת תַּשְׁמִישׁ בְּקוֹל רָם עַד שֶׁשְּׁכֵנוֹתֶיהָ שׁוֹמְעוֹת אוֹתָהּ. וְכָל הַנֵּי צָרִיכוֹת עֵדִים וְהַתְרָאָה לְהַפְסִידָן כְּתֻבָּתָן. וְאֵין לָהֶן לֹא כְּתֻבָּה וְלֹא תּוֹסֶפֶת, וְאֵינָן נוֹטְלוֹת אֶלָּא בְּלָאוֹתֵיהֶן הַקַּיָּמִים בִּלְבָד:

משנה ז

שֶׁאֵין עָלֶיהָ נְדָרִים וְנִמְצְאוּ עָלֶיהָ נְדָרִים. בְּאֵילּוּ נְדָרִים אָמְרוּ, שֶׁלֹּא תֹּאכַל בָּשָׂר וְלֹא תִּשְׁתֶּה יַיִן וְלֹא תִּתְקַשֵּׁט בִּבְגְדֵי צִבְעוֹנִים. אֲבָל בִּשְׁאָר נְדָרִים, מְקֻדֶּשֶׁת:

כָּל הַמּוּמִין הַפּוֹסְלִין בַּכֹּהֲנִים. בִּבְכוֹרוֹת קָא מָנֵי לְהוּ. וְהוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן בַּנָּשִׁים זֵעָה. וְרֵיחַ הַפֶּה אוֹ רֵיחַ רַע בְּמָקוֹם אַחֵר בְּגוּפָהּ. וְשׁוּמָא שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שֵׂעָר, בֵּין קְטַנָּה בֵּין גְּדוֹלָה כְּשֶׁהִיא כְּנֶגֶד פָּנֶיהָ, וּכְגוֹן שֶׁהִיא תַּחַת כִּפָּה שֶׁבְּרֹאשָׁהּ, דְּזִמְנִין מִתְחַזְיָא וְזִמְנִין דְּלֹא מִתְחַזְיָא, שֶׁאִם הִיא בְּמָקוֹם הַמְגֻלֶּה תָּמִיד הֲרֵי רָאָה וְנִתְפַּיֵּס, וְאִם הַשּׁוּמָא אֵין בָּהּ שֵׂעָר אֵינָהּ מוּם עַד שֶׁתְּהֵא גְּדוֹלָה כְּאִיסָר. וְקוֹלָהּ עָבֶה וּמְשֻׁנֶּה מִקּוֹל שְׁאָר הַנָּשִׁים. וּנְשָׁכָהּ כֶּלֶב וְנַעֲשָׂה בִּמְקוֹם הַנְּשִׁיכָה צַלֶּקֶת, כְּלוֹמַר כְּוִוץ כְּמוֹ מִכְוַת אֵשׁ. וְדָדֶיהָ גַּסִּים מֵחַבְרוֹתֶיהָ טֶפַח. וְשָׁדַדֶיהָ רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה עַד שֶׁיֵּשׁ טֶפַח בֵּין דַּד לְדַד. אֵלּוּ מוּמִין בַּנָּשִׁים, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם מוּמִין בַּכֹּהֲנִים:

משנה ח

הָאָב צָרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה. אִם בָּא לִתְבֹּעַ כְּתֻבָּתָהּ מִן הָאֵרוּסִין מִזֶּה שֶׁמְּמָאֵן לְקַחְתָּהּ, צָרִיךְ שֶׁיָּבִיא רְאָיָה שֶׁלְּאַחַר שֶׁנִּתְאָרְסָה הָיוּ בָהּ מוּמִין הַלָּלּוּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָאִשָּׁה חֲזָקָה דְּגוּפָהּ, הוֹאִיל וְנִמְצְאוּ הַמּוּמִין בִּרְשׁוּת הָאָב וְאִיכָּא לְמֵימַר כָּאן הָיוּ קֹדֶם אֵרוּסִין, וּלְפִיכָךְ אִם לֹא הֵבִיא רְאָיָה, בַּעַל מְהֵימָן:

נִכְנְסָה לִרְשׁוּת הַבַּעַל. נִשֵּׂאָה, וְעַתָּה בָּא לְהוֹצִיאָהּ בְּלֹא כְּתֻבָּה עַל מוּמִין שֶׁבָּהּ, עָלָיו לְהָבִיא רְאָיָה שֶׁקֹּדֶם שֶׁנִּתְאָרְסָה הָיוּ בָהּ מוּמִין הַלָּלּוּ. דְּכֵיוָן דְּלֹא נִמְצְאוּ מוּמִין הַלָּלּוּ אֶלָּא בִּרְשׁוּתוֹ, אוֹמְרִים כָּאן נִמְצְאוּ כָּאן הָיוּ וּלְאַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת בָּאוּ לָהּ וְנִסְתַּחֲפָה שָׁדֶהוּ:

אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹן. דְּיָדַע וְנִתְפַּיֵּס:

משנה ט

שֶׁנּוֹלְדוּ בוֹ מוּמִין. מִשֶּׁנִּשָּׂאָהּ:

מוּמִין גְּדוֹלִים. נִסְמֶית עֵינוֹ נִקְטָעָה יָדוֹ נִשְׁבְּרָה רַגְלוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וַאֲפִלּוּ בְּמוּמִין גְּדוֹלִים אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא:

משנה י

מַכַּת שְׁחִין. מְצֹרָע:

בַּעַל פּוֹלִיפּוֹס. רֵיחַ הַחוֹטֶם:

וְהַמְקַמֵּץ. מְקַבֵּץ צוֹאַת כְּלָבִים:
וְהַמְצָרֵף נְחֹשֶׁת. הַמְחַתֵּךְ נְחֹשֶׁת מִמְּקוֹם מוֹצָאוֹ מִן הָאָרֶץ, וּמַסְרִיחַ הוּא:
וְהַבָּרְסִי. מְעַבֵּד עוֹרוֹת:
מִפְּנֵי שֶׁמְּמַקְּתוֹ. מְמַסְמְסָתוֹ. לְשׁוֹן הָמֵק בְּשָׂרוֹ (זכריה יד). וְהַלָּכָה כַּחֲכָמִים:

פרק ח

משנה א

הָאִשָּׁה. עַד שֶׁלֹּא תִתְאָרֵס. וְנִתְאָרְסָה:
בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים תִּמְכֹּר. בְּעוֹדָהּ אֲרוּסָה, אֲבָל מִשֶּׁנִּשֵּׂאת לֹא:
הוֹאִיל וְזָכָה בָּאִשָּׁה. שֶׁהִיא אֲרוּסָתוֹ:
לֹא יִזְכֶּה בַּנְּכָסִים. בִּתְמִיהָה:
עַל הַחֲדָשִׁים. שֶׁנָּפְלוּ לָהּ מִשֶּׁנִּשֵּׂאת אָנוּ בוֹשִׁין מָה רָאוּ חֲכָמִים לוֹמַר אִם מָכְרָה וְנָתְנָה הַבַּעַל מוֹצִיא מִיַּד הַלָּקוֹחוֹת, אֶלָּא שֶׁאַתֶּם מְגַלְגְּלִים עָלֵינוּ נְכָסִים שֶׁנָּפְלוּ לָהּ בְּעוֹדָהּ אֲרוּסָה לוֹמַר שֶׁאִם מָכְרָה מִכְרָהּ בָּטֵל לְפִי שֶׁזָּכָה בָּהֶם הַבַּעַל:

משנה ב

נְכָסִים יְדוּעִים לַבַּעַל וּנְכָסִים שֶׁאֵין יְדוּעִים. אֵית דְּמָפְרְשִׁים נְכָסִים יְדוּעִים, מְקַרְקְעֵי. וְשֶׁאֵין יְדוּעִים, מִטַּלְטְלֵי. וְאֵית דְּאָמְרֵי, אֵלּוּ וָאֵלּוּ יְדוּעִים הֵם. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁאֵינָם יְדוּעִים, כָּל שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת כָּאן וְנָפְלוּ לָהּ נְכָסִים בִּמְדִינַת הַיָּם. וּפְסַק הַהֲלָכָה, בֵּין נְכָסִים שֶׁנָּפְלוּ לָהּ עַד שֶׁלֹּא תִתְאָרֵס וּבֵין שֶׁנָּפְלוּ לָהּ מִשֶּׁנִּתְאָרְסָה, אִם מָכְרָה אוֹתָם אַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת, הַבַּעַל מוֹצִיא מִיַּד הַלָּקוֹחוֹת פֵּרוֹת בְּחַיֶּיהָ, וְגוּף הַקַּרְקַע לְאַחַר מִיתָתָהּ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁחוֹלֵק בֵּין נְכָסִים הַיְדוּעִים לַבַּעַל לִנְכָסִים שֶׁאֵינָם יְדוּעִים:

משנה ג

שְׁמִין אוֹתָן. דְּקָסָבַר מַה שֶּׁגָּדַל בִּרְשׁוּתוֹ הֲוֵי פֵּרוֹת וּמַה שֶּׁלֹּא גָדַל בִּרְשׁוּתוֹ הֲוֵי קֶרֶן. וּלְפִיכָךְ מַה שֶּׁדְּמֵי הַקַּרְקַע יְקָרִים עַכְשָׁיו בִּשְׁבִיל תְּבוּאָה זוֹ, הֲוֵי קֶרֶן, וְצָרִיךְ לִתֵּן לָהּ דָּמִים וְיִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹתֶיהָ:
וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אַף אֵלּוּ שֶׁלֹּא גָדְלוּ בִּרְשׁוּתוֹ תּוֹרַת פֵּרוֹת נָתְנוּ בָּהֶם, הוֹאִיל וְהַקַּרְקַע קַיְמָא לָהּ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ד

בִּיצִיאָתָהּ. אִם בָּא לְגָרְשָׁהּ:

פֵּרוֹת הַמְחֻבָּרִים לַקַּרְקַע, בִּכְנִיסָתָהּ שֶׁלּוֹ. כְּלוֹמַר בִּשְׁעַת נְפִילָתָן שֶׁלּוֹ, כְּדִבְרֵי חֲכָמִים. וְאִיכָּא בֵּין חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן פֵּרוֹת הַמְחֻבָּרִין בִּשְׁעַת יְצִיאָה, דְּלֹא אַיְרֵי בְּהוּ חֲכָמִים, וְלֵית לְהוּ הָא דְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּיצִיאָתָהּ שֶׁלָּהּ, דְּקָסָבְרֵי מַה שֶּׁגָּדַל בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁלּוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ה

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר לֹא תִמְכֹּר. יְכוֹלָה הִיא לְעַכֵּב. וְהִלְכָתָא כְּוָתֵיהּ:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא תִמְכֹּר. וְהִלְכָתָא כְּוָתֵיהּ:

קָמְעָא. דָּבָר מֻעָט וַאֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא:

יִשְׁבַּע כַּמָּה הוֹצִיא וְיִטֹּל. וּשְׁבוּעָה זוֹ כְּעֵין שֶׁל תּוֹרָה הִיא, וְהַנֵּי מִילֵּי, שֶׁהָיָה הַשֵּׂבַח כְּנֶגֶד הַהוֹצָאָה אוֹ יוֹתֵר, אֲבָל אִם הָיְתָה הַהוֹצָאָה יְתֵרָה עַל הַשֵּׂבַח יִשָּׁבַע שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה שֶׁהוֹצִיא כְּנֶגֶד הַשֵּׂבַח, וְיִטֹּל כְּנֶגֶד הַשֵּׂבַח בִּלְבָד וְהַשְּׁאָר יַפְסִיד. וְכָל זֶה כְּשֶׁגִּרְשָׁהּ הַבַּעַל, אֲבָל אִם מָרְדָה הִיא, בֵּין אָכַל הַבַּעַל בֵּין לֹא אָכַל, יִשָּׁבַע כַּמָּה הוֹצִיא וְיִטֹּל כְּנֶגֶד הַשֵּׂבַח. וּבְנִכְסֵי צֹאן בַּרְזֶל, כָּל הַשֵּׂבַח שֶׁל בַּעַל, דְּאָמְרִינַן אִם הוֹסִיפוּ הוֹסִיפוּ לוֹ:

משנה ו

שֶׁנִּפְלוּ לָהּ נְכָסִים. מִבֵּית אֲבִיהָ, בְּעוֹדָהּ שׁוֹמֶרֶת יָבָם:

מַה יַּעֲשׂוּ בִּכְתֻבָּתָהּ. מָנֶה וּמֵאתַיִם וְתוֹסֶפֶת וּנְדוּנְיָא שֶׁהִכְנִיסָה לוֹ וְקִבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת:

וּבִנְכָסִים הַנִּכְנָסִין וְהַיּוֹצְאִין. נִכְסֵי מְלוֹג, שֶׁכְּשֶׁהִיא נִכְנֶסֶת נִכְנָסִים עִמָּהּ וּכְשֶׁיּוֹצֵאת מִבַּעְלָהּ יוֹצְאִים עִמָּהּ:

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים יַחֲלֹקוּ יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל עִם יוֹרְשֵׁי הָאָב. דְּסָפֵק נְשׂוֹאָה לַיָּבָם הִיא וְזוֹכֶה בַּחֲצִי יְרֻשָּׁתָהּ מִסָּפֵק:

נְכָסִים בְּחֶזְקָתָן. נִכְסֵי צֹאן בַּרְזֶל בְּחֶזְקָתָן. וְלֹא אִתְפָּרַשׁ בְּחֶזְקַת מִי, אִי בְּחֶזְקַת יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל הוֹאִיל וְאַחֲרָיוּתָן עָלָיו, אִי בְּחֶזְקַת יוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה שֶׁהָיוּ שֶׁלָּהּ. וּבְפֶרֶק ד' מִיבָּמוֹת תִּמְצָא הַמִּשְׁנָה הַזֹּאת:

משנה ז

יִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע. לְפִי שֶׁכְּתֻבָּתָהּ עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן, לְפִיכָךְ נִכְסֵי הַמֵּת אַחֲרָאִין לִכְתֻבָּתָהּ, אֶלָּא שֶׁהַיָּבָם אוֹכֵל פֵּרוֹת אִם מְיַבֵּם אוֹתָהּ, וְסָבַר מְטַלְטְלֵי מִשְׁתַּעְבְּדֵי לַכְּתֻבָּה:

שָׁמִין אוֹתָם. דְּכָל מַה שֶּׁגָּדַל בִּרְשׁוּת הַמֵּת אַחֲרָאִין לַכְּתֻבָּה:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים פֵּרוֹת הַמְחֻבָּרִים לַקַּרְקַע שֶׁלּוֹ. בְּגִמְרָא פָּרִיךְ, וְהָא כָּל נִכְסָיו אַחֲרָאִין וְעַרְבָאִין לַכְּתֻבָּה, וּמְשָׁנֵי, תְּנֵי שֶׁלָּהּ:

כָּל הַקּוֹדֵם זָכָה. קָסָבְרֵי מִטַּלְטְלֵי לַכְּתֻבָּה לֹא מִשְׁתַּעְבְּדֵי אֶלָּא אִם כֵּן תָּפְסָה. וּמֵחַיִּים דְּבַעַל בָּעֵינַן תְּפִיסָה. וְהוּא הַדִּין נַמִּי דִּפְלִיגֵי אַכְּסָפִים, דְּמַאי שְׁנָא כְּסָפִים מִפֵּרוֹת תְּלוּשִׁין. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

הֲרֵי הִיא כְּאִשְׁתּוֹ. שֶׁמְּגָרְשָׁהּ בְּגֵט, וּמַחֲזִירָהּ. וְלֹא אָמְרִינַן וְיִבְּמָהּ אָמַר רַחֲמָנָא וַעֲדַיִן יְבוּמִין רִאשׁוֹנִים עָלֶיהָ וְלֹא תִסְגֵּי לָהּ בְּגֵט. וְהָכִי נַמִּי כְּשֶׁגֵּרְשָׁהּ הֲוָה אֲמִינָא מִצְוָה דְּרַמְיָא רַחֲמָנָא עָלֶיהָ הָא קָעָבְדָה, וְתֵיקוּ עָלֶיהָ בְּאִסּוּר אֵשֶׁת אָח וְלֹא מָצֵי לְהַחֲזִירָהּ, קָא מַשְׁמַע לָן דְּאָמַר רַחֲמָנָא (דברים כה) וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה, כֵּיוָן שֶׁלְּקָחָהּ הֲרֵי הִיא כְּאִשְׁתּוֹ:

משנה ח

כָּל נְכָסָיו. שֶׁיָּרַשׁ מֵאֲחִיו, אַחֲרָאִין לִכְתֻבָּתָהּ:

גֵּרְשָׁהּ אֵין לָהּ אֶלָּא כְּתֻבָּתָהּ. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא גֵּרְשׁ הָיוּ כָּל הַנְּכָסִים מְשֻׁעְבָּדִים לָהּ:

הֲרֵי הִיא כְּכָל הַנָּשִׁים. שֶׁהַמְּגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וּמַחֲזִירָהּ, עַל מְנָת כְּתֻבָּה הָרִאשׁוֹנָה הֲֻחזְרָה. וְאִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוֹעִינַן הָא בְּיָבָמָה, דְּלֹא תֵימָא אִשְׁתּוֹ הִיא דְּאִיהוּ כָּתַב לָהּ כְּתֻבָּה מִמָּמוֹנוֹ, אֲבָל יְבִמְתּוֹ דְּלָאו אִיהוּ כָּתַב לָהּ אֶלָּא נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן הוּא דַּהֲווּ אַחֲרָאִין וְעַרְבָאִין, הֵיכָא דְּגֵרְשָׁהּ וְאַהְדְּרָהּ. אֵימָא כְּתֻבָּתָהּ מִנַּיְהּ, קָמַשְׁמַע לָן:

פרק ט

משנה א

הַכּוֹתֵב לְאִשְׁתּוֹ דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי בְּנָכְסַיִךְ. בְּעוֹדָהּ אֲרוּסָה כּוֹתֵב לָהּ, לִכְשֶׁתִּנָּשְׂאִי לִי דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי בִּנְכָסַיִךְ. אַף עַל גַּב דְּלֹא קָנוּ מִנַּיְהּ, מוֹכֶרֶת וְנוֹתֶנֶת וּמְכָרָהּ קַיָּם, שֶׁנֶּחְלָה הַבָּאָה לָאָדָם מִמָּקוֹם אַחֵר, אָדָם מַתְנֶה עָלֶיהָ שֶׁלֹּא יִירָשֶׁנָּה. וְאִי קָנוּ מִנַּיְהּ, אֲפִלּוּ לְאַחַר שְׁנִשֵּׂאת מְכָרָהּ קַיָּם, אֲבָל פֵּרוֹת אוֹכֵל, וְאִם מֵתָה יוֹרְשָׁהּ, דְּהָכִי מַשְׁמַע, בִּנְכָסַיִךְ אֵין לִי דִּין, אֲבָל בְּפֵרוֹתַיִךְ יֵשׁ לִי דִּין, וְכָל זְמַן שֶׁהֵן נְכָסַיִךְ, שֶׁאַתְּ בַּחַיִּים, אֵין לִי דִּין וּדְבָרִים בָּהֶם, הָא לְאַחַר מִיתָה יֵשׁ לִי בָּהֶם דִּין וּדְבָרִים:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לְעוֹלָם הוּא אוֹכֵל פֵּרֵי פֵּרוֹת. בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ אֵלּוּ הֵן פֵּרוֹת וְאֵלּוּ הֵן פֵּרֵי פֵּרוֹת, הִכְנִיסָה לוֹ קַרְקַע וְעָשְׂתָה פֵּרוֹת אֵלּוּ הֵן פֵּרוֹת, מֵכַר אֵלּוּ הַפֵּרוֹת וְלָקַח בָּהֶן קַרְקַע וְעָשְׂתָה פֵּרוֹת הֲרֵי הֵן פֵּרֵי פֵּרוֹת. וּכְשֶׁאָמַר לָהּ דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי בִּנְכָסַיִךְ וּבְפֵרוֹתַיִךְ בִּלְבָד, אוֹכֵל פֵּרֵי פֵּרוֹת לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, דְּהָא לֹא סְלִיק נַפְשֵׁיהּ אֶלָּא מִן הַפֵּרוֹת בִּלְבָד. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אִם מֵתָה יִירָשֶׁנָּה מִפְּנֵי שֶׁמַּתָּנָה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה. דִּכְתִיב (במדבר כז) וְיָרַשׁ אוֹתָהּ, מִכָּאן שֶׁהַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ. אֲבָל מַסְקְנָא דְּמִלְּתָא,

שֶׁיֵּרֵשַׁת הַבַּעַל אֶת אִשְׁתּוֹ אֵינוֹ מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, וּקְרָא אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא. וְאַף עַל פִּי כֵן הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, לֹא מִפְּנֵי שֶׁמַּתְנָה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה, אֶלָּא שֶׁחָכָמִים עָשׂוּ לָהּ חִזּוּק כְּשֶׁל תּוֹרָה:

משנה ב

יִנָּתְנוּ לַכּוֹשֶׁל שֶׁבָּהֶן. אִית דְּמְפָרְשֵׁי, לְמִי שֶׁשִּׁטְרוֹ מְאֻחָר, שֶׁהוּא כּוֹשֵׁל וְחַלָּשׁ שֶׁבְּכֻלָּן, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִטְרֹחַ לְקוֹחוֹת הַקּוֹדְמִים לוֹ. וְאִית דְּמְפָרְשֵׁי, לִכְתֻבַּת אִשָּׁה, וְהִיא קְרוּיָה כּוֹשֵׁל שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לֶחָזֹר אַחַר נְכָסֵי הַמֵּת וּלְבַקֵּשׁ הֵיכָן יֶשׁ לוֹ קַרְקַע כְּמוֹ הָאִישׁ. וְאַף עַל גַּב דְּמַטַלְטְלֵי דְיַתְמֵי לֹא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב וְלֹא לִכְתֻבַּת אִשָּׁה, הָכָא דְּלָאו בְּרִשׁוּתַיְהוּ מַנְחֵי, סְבִירָא לְרַבִּי טַרְפוֹן דְּמוֹצִיאִין מִיַּד הַלּוָה אוֹ מִיַּד שֶׁהַפִּקָּדוֹן אֶצְלוֹ וְנוֹתְנִין לְבַעַל חוֹב וְלִכְתֻבָּה:

יִנָּתְנוּ לַיּוֹרְשִׁים. וְלֹא מַהֲנָיָא תְּפִיסָה:

שֶׁכֵּלָּן צְרִיכִין שְׁבוּעָה. שֶׁהַבָּא לִפְרֹעַ מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים לֹא יִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה, וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִשְׁבְּעוּ אֵין אָנוּ יוֹדְעִים אִם יֵשׁ לָהֶם עָלָיו כְּלוּם, הִלְכָךְ מִשֶּׁמֵּת הַמֵּת זָכוּ בָהֶן הַיּוֹרְשִׁים וּבִרְשׁוּתָן הֵן:

משנה ג

כָּל הַקּוֹדֶם בָּהּ זָכָה. קָדְמוּ יוֹרְשִׁים, זָכוּ וְאֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָם, דְּמִטַּלְטְלֵי דְיַתְמֵי לֹא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב וְלִכְתֻבָּה. קָדַם אֶחָד מֵהֶם הָאִשָּׁה אוֹ הַמַּלְוֶה, זָכָה הוּא, דְּרַבִּי טַרְפוֹן אִית לֵיהּ תְּפִיסָה דְּלִאַחַר מִיתָה מַהֲנָיָא:

זָכְתָה אִשָּׁה יוֹתֵר עַל כְּתֻבָּתָהּ. אִם קָדְמָה וְתָפְסָה וְיֵשׁ יוֹתֵר מִן הַכְּתֻבָּה, אוֹ קָדַם בַּעַל חוֹב וְתָפַס וְיֵשׁ יוֹתֵר עַל חוֹבוֹ:

הַמּוֹתָר כּוֹ' יִנָּתְנוּ לַכּוֹשֵׁל. זֶה בַּעַל הַשִּׁטָר שֶׁיָּדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה. וְאִם יָבֹאוּ לְיַד הַיְתוֹמִים שׁוּב לֹא יוֹצִיאוּ מֵהֶם לֹא אִשָּׁה וְלֹא בַעַל חוֹב. וְהָאִידָנָא דְּנָהֲיגֵי בְּכָל בָּתֵּי דִינִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל דְּמִטַּלְטְלֵי דְיַתְמֵי מִשַּׁעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב, מִי שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ מִטַּלְטְלִין וְהָיָה עָלָיו בַּעַל חוֹב וּכְתֻבַּת אִשָּׁה, כָּל הַקּוֹדֵם זָכָה, בֵּין בַּעַל חוֹב מָקְדָּם בֵּין בַּעַל חוֹב מְאֻחָר, שֶׁאֵין דִּין קְדִימָה בְּמִטַּלְטְלִין. וְאִם לֹא קָדַם אֶחָד מֵהֶם, יְחַלְּקוּ הַמִּטַּלְטְלִין בֵּינֵיהֶם, כִּדְאָמְרִינַן לְקַמָּן בְּפֶרֶק מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי:

משנה ד

חֲנָנִית. לְמִכֹּר וּלְקָנוֹת בָּהֶן:

אַפּוֹטְרוֹפָּא. לְהִתְעַסֵּק בְּמָמוֹנוֹ וְלִשָּׂא וְלִתֵּן:

מַשְׁבִּיעָהּ כָּל זְמַן שֶׁיִּרְצֶה. שְׁבוּעָה כְּעֵין שֶׁל תּוֹרָה עַל טַעֲנַת שֶׁמָּא, וְיָכוֹל לְגַלְגֵּל עָלֶיהָ שֶׁלֹּא עָשְׂתָה אוֹנָאָה עַל פִּלְגָהּ וְעַל עִסְתָּהּ:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר. אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא עַל יְדֵי גִּלְגּוּל יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעָהּ עַל פִּלְגָהּ וְעַל עִסְתָּהּ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ה

מַשְׁבִּיעַ הוּא אֶת יוֹרְשֶׁיהָ. אִם גֵּרְשָׁהּ וּמֵתָה וְיוֹרְשֶׁיהָ תּוֹבְעִין הַיְמֵנוּ כְּתֻבָּתָהּ, נִשְׁבָּעִים שְׁבוּעַת הַיּוֹרְשִׁים שֶׁלֹּא פְּקַדְתָּנוּ בְּשָׁעַת מִיתָּה וְלֹא אָמְרָה לָנוּ קוֹדֶם לָכֵן וְלֹא מָצִינוּ בֵּין שְׁטָרוֹתֶיהָ שֶׁשְּׁטַר כְּתֻבָּתָהּ פָּרוּעַ:

וְאֶת הַבָּאִים בְּרְשׁוּתָהּ. אִם מָכְרָה כְּתֻבָּתָהּ לַאֲחֵרִים וְנִתְגָּרְשָׁה וּמֵתָה וְהַלְּקוֹחוֹת תּוֹבְעִים כְּתֻבָּתָהּ, נִשְׁבָּעִים אַף הֵן שְׁבוּעַת הַיּוֹרְשִׁים:

אֲבָל יוֹרְשָׁיו מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ. אִם נִתְאַלְמְנָה וְהִיא אוֹ יוֹרְשֶׁיהָ נִפְרָעִין מִן הַיְתוֹמִים, צְרִיכִים שְׁבוּעָה, שֶׁהֲרֵי לֹא פְטָרָן אֶלָּא מִמֵּנּוּ אִם תִּגְבֶּה כְּתֻבָּתָהּ בְּחַיָּיו:

לַבָּאִין בִּרְשׁוּתִי. אִם אֶמְכֹּר נְכָסַי וְאַתְּ בָּאָה לִפָּרַע מִן הַלָּקוֹחוֹת:

משנה ו

הָלְכָה מִקֶּבֶר בַּעְלָהּ. זוֹ שֶׁפִּטְּרָהּ בַּעְלָהּ מִן הַשְּׁבוּעָה:

לְבֵית אֲבִיהָ. שֶׁלֹּא נִתְעַסְּקָה שׁוּב בַּנְּכָסִים:

אֵין הַיּוֹרְשִׁים מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ. בְּמַה שֶּׁנִּתְעַסְּקָה בֵּין מִיתָּה לְקִבּוּרָה. שֶׁאִם הָיוּ יוֹרְשִׁים יְכוֹלִים לְהַשְׁבִּיעָהּ עַל כָּךְ, מִתּוֹךְ שֶׁהִיא צְרִיכָה לְהָבִיא עֵדִים בְּמַה שֶּׁהִיא מוֹכֶרֶת וְקוֹנָה לְצֹרֶךְ קְבוּרַת הַמֵּת, יִשְׁהֶה הַמֵּת וְיִתְנַוֵּל:

עַל הָעָתִיד לָבֹא. שֶׁלֹּא עִכְּבָה בְּיָדֶיהָ כְּלוּם מִן הָעֵסֶק שֶׁנַּעֲשֵׂית אַפּוֹטְרוֹפָּא עָלָיו לְאַחַר קְבוּרַת בַּעְלָהּ, דְּלֹא מַהֲנֵא בֵּיהּ פְּטוּר דִּידֵיהּ, שֶׁהֲרֵי הַנְּכָסִים שֶׁל יְתוֹמִים הֵם:

עַל שֶׁעָבַר. עַל עֵסֶק שֶׁבְּחַיֵּי בַּעְלָהּ:

משנה ז

לֹא תִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. הַנִּפְרָע מֵחֲבֵרוֹ אֵינוֹ מְדַקְדֵּק לְשׁוּם לֵב עַל כָּל מַה שֶּׁפָּרְעוֹ, וְזוֹ הוֹאִיל וְנִפְרָעָה בְּמִקְצָת אֶפְשָׁר שֶׁנִּפְרְעָה הַכֹּל, וְרָמוּ רַבָּנָן שְׁבוּעָה עָלֶיהָ כִּי הֵיכִי דְּתֵידוֹק:

עַד אֶחָד מֵעִיד שֶׁהִיא פְּרוּעָה לֹא תִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. תַּקָּנַת חֲכָמִים הִיא, כְּדֵי לְהָפִיס דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל. וּשְׁבוּעוֹת הַלָּלוּ אַף עַל פִּי שֶׁתַּקָּנַת חֲכָמִים הֵן, אֵינָן אֶלָּא כְּעֵין שֶׁל תּוֹרָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, שֶׁכָּל שְׁבוּעוֹת שֶׁתִּקְּנוּ בַּמִּשְׁנָה כְּעֵין שֶׁל תּוֹרָה הֵן:

מִנְכָסִים מְשֻׁעְבָּדִים. מִשּׁוּם דְּאִי הָוָה גָּבֵי מִן הַלּוָֹה גּוּפֵיהּ וַהֲוָה טָעִין לוָֹה אִשְׁתַּבַּע לִי דְּלֹא פָּרַעְתִּיךְ, מַשְׁבְּעִינַן לֵיהּ, וַאֲנַן טָעֲנִינַן בִּשְׁבִיל לָקוֹחוֹת דִּלְמָא אִי הָוָה גָּבֵית מִן הַלּוָֹה הָוָה טָעִין לָךְ, אִשְׁתַּבַּע לִי דְּלֹא פָּרַעְתִּיךְ, וּבָעֵית אִשְׁתַּבּוּעֵי, הַשְׁתָּא נַמִּי אִשְׁתַּבַּע:

משנה ח

רַבִּי שִׁמְעוֹן. קַאֵי לְעֵיל אַרַבָּנָן דְּאָמְרֵי הַמּוֹשִׁיב אֶת אִשְׁתּוֹ חֲנָוָנִית אוֹ אַפּוֹטְרוֹפָּא מַשְׁבִּיעָהּ כָּל זְמַן שֶׁיִּרְצֶה, וְאִם כָּתַב לָהּ נֶדֶר וּשְׁבוּעָה אֵין לִי וְלֹא לְיוֹרְשַׁי עָלַיִךְ אֵין יוֹרְשִׁין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ, וְאָתָא הוּא לְאַפְּלוֹגֵי וְאָמַר דְּכָל זְמַן שֶׁהִיא תּוֹבַעַת כְּתֻבָּתָהּ יוֹרְשִׁין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ וַאֲפִלּוּ כָּתַב לָהּ נֶדֶר וּשְׁבוּעָה אֵין לִי וְלֹא לְיוֹרְשַׁי עָלַיִךְ. וְאִם אֵינָהּ תּוֹבַעַת כְּתֻבָּתָהּ אֵין יוֹרְשִׁין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ עַל אַפּוֹטְרוֹפָּא שֶׁבְּחַיֵּי בַּעְלָהּ, וַאֲפִלּוּ לֹא פָּטָרָהּ מִן הַשְּׁבוּעָה, דְּלֵית לֵיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּמַחֲלָקְתּוֹ דְּאָמְרֵי לְעֵיל בְּמַתְנִיתִין מַשְׁבִּיעָהּ כָּל זְמַן שֶׁיִּרְצֶה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ט

הוֹצִיאָה גֵּט וְאֵין עִמּוֹ כְּתֻבָּה. בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִים כְּתֻבָּה וְסוֹמְכִים עַל תְּנַאי בֵּית דִּין:
גּוֹבָה כְּתֻבָּתָהּ. דִּתְנַאי כְּתֻבָּה מַעֲשֶׂה בֵּית דִּין הוּא, וְכָל מַעֲשֶׂה בֵּית דִּין כְּמַאן דְּנָקֵיט שְׁטָרָא דַּמֵּי. וְדַוְקָא מָנָה מָאתַיִם הוּא דְּגַבְיָא, אֲבָל תּוֹסֶפֶת אֵין לָהּ עַד שֶׁתּוֹצִיא שְׁטַר כְּתֻבָּה:
פְּרוֹזְבּוּל. הִלֵּל תִּקֵּן פְּרוֹזְבּוּל כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּשְׁמֵט שְׁבִיעִית, שֶׁמּוֹסֵר שְׁטָרוֹתָיו לְבֵית דִּין שֶׁיִּגְבֶּה מִן הַלּוָֹה חוֹבוֹ כָּל זְמַן שֶׁיִּתְבָּעֶנּוּ, דְּהַשְׁתָּא לֹא קָרֵינָא בֵּיהּ לֹא יִגֹּשׁ, שֶׁאֵינוֹ תּוֹבְעוֹ כְּלוּם אֶלָּא בֵּית דִּין תּוֹבְעִין:
הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יִפָּרֵעוּ. חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא כְּבָר גָּבְתָה כְּתֻבָּתָהּ, וְזֶה הִשְׁמִיטָתוֹ שְׁבִיעִית:
מִן הַסַּכָּנָה. שֶׁגָּזְרוּ גּוֹיִם עַל הַמְּצוֹת וְהָיוּ יְרֵאִים לִשְׁמֹר גִּטֵּיהֶן, וּמִשֶּׁקִּבָּלָתוֹ שׁוֹרַפְתּוֹ. וְכֵן פְּרוֹזְבּוּלֵיהֶן:

פרק י

משנה א

מִי שֶׁהָיָה. יוֹרְשֵׁי הָרִאשׁוֹנָה קוֹדְמִים לְיוֹרְשֵׁי הַשְּׁנִיָּה. אִם מֵתוּ נָשָׂיו אַחֲרָיו עַד שֶׁלֹּא הִסְפִּיקוּ לִגְבּוֹת:
שְׁנִיָּה וְיוֹרְשֶׁיהָ קוֹדְמִים. שֶׁהִיא בַּעֲלַת חוֹב, וְיוֹרְשֵׁי רִאשׁוֹנָה בָּאִים לִירֹשׁ מֵאֲבִיהֶן כְּתֻבַּת בְּנִין דִּכְרִין, דְּהָא אִינּוּן יִרְתּוּן תְּנַן, לְפִיכָךְ פּוֹרְעִין אֶת הַחוֹב תְּחִלָּה, וּמַה שֶּׁנִּשְׁאַר יִירְשׁוּ. וְדַוְקָא כְּשֶׁנִּשְׁתַּבְּעָה הַשְּׁנִיָּה עַל כְּתֻבָּתָהּ, אָז הִיא אוֹ יוֹרְשֶׁיהָ נוֹטְלִים כְּתֻבָּתָהּ. אֲבָל אִם מֵתָה הִיא לְאַחַר שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ וְלֹא נִשְׁתַּבְּעָה עַל כְּתֻבָּתָהּ, אֵין יוֹרְשֶׁיהָ נוֹטְלִים כְּלוּם מִכְּתֻבָּתָהּ,

דְּקַיְמָא לַן אֵין אָדָם מוֹרִישׁ שִׁבּוּעָה לְבָנָיו, כְּלוֹמַר מָמוֹן שֶׁאֵין אָדָם זוֹכֶה בּוֹ אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה וּמֵת קֹדֶם שֶׁנִּשְׁבַּע, אוֹתוֹ מָמוֹן אֵין אָדָם מוֹרִישׁוֹ לְבָנָיו:

משנה ב

וְיִתּוֹמִים מְבַקְּשִׁים כְּתֻבַּת אִמָּן. שֶׁכְּתֻבָּה שֶׁל אַחַת מְרֻבָּה מִשֶּׁל חֲבֶרְתָּהּ, וְאוֹמְרִים בָּנֶיהָ כְּתֻבַּת בְּנִין דִּכְרִין נִטֹּל, וְכֵן אַתֶּם, וְהַשְּׁאָר נַחֲלֹק:

חוֹלְקִים בְּשָׁוֶה. כְּשֶׁאָר כָּל הַיְרֻשּׁוֹת, וְאֵין נוֹטְלִים כְּתֻבַּת בְּנִין דִּכְרִין:

אִם אָמְרוּ יְתוֹמִים. בְּנֵי הַכְּתֻבָּה הַגְּדוֹלָה:

הֲרֵי אָנוּ מַעֲלִין עַל נִכְסֵי אֲבִינוּ. מַעֲלִין דְּמֵיהֶן לְקַבְּלָם עָלֵינוּ בְּיֹקֶר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁם מוֹתַר דִּינָר וְיִטְּלוּ כְּתֻבַּת אִמָּן:

משנה ג

הָיוּ שָׁם נְכָסִים בָּרָאוּי. כְּגוֹן עִסְקָא שֶׁבְּיַד אֲחֵרִים אוֹ הַלְוָאָה:

אֵינָן כְּבַמֻּחְזָק. אֵינָן נֶחְשָׁבִים לִהְיוֹת כְּאִלּוּ הֵן מֻחְזָקִים בְּיָדוֹ וְיֵשׁ כָּאן מוֹתַר דִּינָר:

שֶׁאֵין לָהֶם אַחֲרָיוּת. מְטַלְטְלִים:

שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַחֲרָיוּת. קַרְקָעוֹת. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. וְאַף בַּזְּמַן הַזֶּה דִּנְהִיגֵי דְּמַטַּלְטְלֵי דַּיְתְמֵי מְשַׁעְבְּדֵי לְבַעַל חוֹב, אֵין כְּתֻבַּת בְּנִין דִּכְרִין נוֹהֶגֶת בְּמִטַּלְטְלִין אֶלָּא בְּקַרְקָעוֹת:

משנה ד

שֶׁל זוֹ מָנֶה וְשֶׁל זוֹ מָאתַיִם כו'. וּשְׁלָשְׁתָּן נָחְתְּמוּ בְּיוֹם אֶחָד. דְּאִי בְּתִלְתָּא יוֹמֵי, הַקּוֹדֶמֶת בַּשְּׁטָר קוֹדֶמֶת בַּגְּבוּי. אוֹ שֶׁלֹּא הִנִּיחַ אֶלָּא מִטַּלְטְלִין, שֶׁאֵין דִּין קְדִימָה בְּמִטַּלְטְלִין:

חוֹלְקוֹת בְּשָׁוֶה. שֶׁהֲרֵי כֹּחַ שְׁלָשְׁתָּן בִּשְׁעִבּוּד מָנֶה, דִּבְכָלְהוּ אִיכָּא מָנֶה:

הָיוּ שָׁם מָאתַיִם. אֵין לְבַעֲלַת מָנֶה שִׁעְבּוּד אֶלָּא בְּמָנֶה, אֲבָל בְּמָנֶה שֵׁנִי אֵין שִׁעְבּוּד לַשְּׁטָר שֶׁל בַּעֲלַת מָנֶה:

שֶׁל מָנֶה נוֹטֶלֶת חֲמִשִּׁים. בַּגְּמָרָא פָּרֵיךְ, שְׁלִישִׁית מָנֶה הָיָה רָאוּי שֶׁתִּטֹּל, וְהֵיאַךְ נוֹטֶלֶת חֲמִשִּׁים שֶׁהוּא חֲצִי מָנֶה. וּמְשֻׁנֵּי, דְּמַתְנִיתִין אַיְרֵי דְּאָמְרָה לָהּ בַּעֲלַת מָאתַיִם לְבַעֲלַת מָנֶה, דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עִמָּךְ בַּמָּנֶה הַמְשֻׁעְבָּד לָךְ וְלֹא יִתְמַעֵט חֶלְקֵךְ בִּשְׁבִילִי, הִלְכָךְ הִיא וּבַעֲלַת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חוֹלְקוֹת אוֹתוֹ. וּמִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָתְנָה בַּעֲלַת הַמָּאתַיִם לְבַעֲלַת הַמָּנֶה חֶלְקָהּ בְּמַתְּנָה אֶלָּא אָמְרָה לָהּ שֶׁלֹּא תָּרִיב עִמָּהּ וּבִשְׁבִילָהּ לֹא יִתְמַעֵט חֶלְקָהּ, לְאַחַר שֶׁלְּקָחָה בַּעֲלַת הַמָּנֶה חֲמִשִּׁים נִשְׁאַר זְכוּת בַּעֲלַת הַמָּאתַיִם שָׁוֶה עִם זְכוּת בַּעֲלַת הַשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת בַּמָּנֶה וְחֵצִי הַנִּשְׁאָר, וְכָל אַחַת מֵהֶן נוֹטֶלֶת שִׁלְשָׁה דִּינְרֵי זָהָב שֶׁהֵן שִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה דִּינָרִים שֶׁל כֶּסֶף, שֶׁכָּל דִּינָר זָהָב הוּא עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה דִּינָרִים שֶׁל כֶּסֶף:

הָיוּ שָׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת. מָנֶה רִאשׁוֹן מְשֻׁעְבָּד לְכֻלָּם, וְהַשֵּׁנִי לְבַעֲלַת מָאתַיִם וּלְבַעֲלַת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, וְהַשְּׁלִישִׁי לְבַעֲלַת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת בִּלְבָד:

שֶׁל מָנֶה נוֹטֶלֶת חֲמִשִּׁים וְשֶׁל מָאתַיִם מָנֶה. כְּגוֹן דְּאָמְרָה לְהוּ בַּעֲלַת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת לְבַעֲלַת מָנֶה וּלְבַעֲלַת מָאתַיִם, דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עִמָּכֶם בַּמָּנֶה, הִלְכָךְ מָנֶה הָרִאשׁוֹן חוֹלְקוֹת בַּעֲלַת מָאתַיִם וּבַעֲלַת מָנֶה, נִמְצֵאת בַּעֲלַת מָנֶה נוֹטֶלֶת חֲמִשִּׁים, וּמָנֶה הַשֵּׁנִי חוֹלְקוֹת בַּעֲלַת מָאתַיִם וּבַעֲלַת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, נִמְצֵאת בַּעֲלַת מָאתַיִם נוֹטֶלֶת מָנֶה, חֲמִשִּׁים שֶׁחָלְקָה מֵהַמָּנֶה הָרִאשׁוֹן עִם בַּעֲלַת הַמָּנֶה, וַחֲמִשִּׁים מֵהַמָּנֶה הַשֵּׁנִי שֶׁחָלְקָה עִם בַּעֲלַת הַשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת. וְהַמָּנֶה הַשְּׁלִישִׁי נוֹטֶלֶת כֻּלּוֹ בַּעֲלַת הַשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת, נִמְצֵאת נוֹטֶלֶת שִׁשָּׁה דִינְרֵי זָהָב שֶׁהֵם מָנֶה וּמֶחֱצָה, הַמָּנֶה הַשְּׁלִישִׁי כֻּלּוֹ שֶׁנִּשְׁאַר לָהּ וַחֲצִי הַמָּנֶה שֶׁחָלְקָה עִם בַּעֲלַת הַמָּאתַיִם. וּבַגְּמָרָא מַסִּיק דְּמַתְנִיתִין רַבִּי נָתָן הִיא וְאֵינָהּ הֲלָכָה, דְּאָמַר רַבִּי אֵין אֲנִי רוֹאֶה דְּבָרָיו שֶׁל רַבִּי נָתָן בָּזֶה, אֶלָּא חוֹלְקוֹת בְּשָׁוֶה, דְּהוֹאִיל וְכָל נְכָסָיו אַחֲרָאִין לַכְּתֻבָּה, כָּל שְׁלֹשֶׁת הַמָּנִים מְשֻׁעְבָּדִים לְבַעֲלַת הַמָּנֶה כִּשְׁאָר חֲבֵרוֹתֶיהָ, עַד שֶׁתִּגְבֶּה כָּל כְּתֻבָּתָהּ, הִלְכָךְ חוֹלְקוֹת בְּשָׁוֶה, וְכָךְ נוֹטֶלֶת בַּעֲלַת הַמָּנֶה כְּמוֹ בַּעֲלַת הַמָּאתַיִם וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת. אֲבָל בִּשְׁלֹשָׁה שֶׁהִטִּילוּ מָעוֹת לַכִּיס זֶה מָנֶה וְזֶה מָאתַיִם וְזֶה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, דְּהָתָם שֶׁבַח שֶׁהִשְׁבִּיחוּ מְעוֹתֵיהֶן קָא שָׁקְלֵי, דְּיָנָא הוּא שֶׁכָּל אֶחָד יִטֹּל לְפִי מְעוֹתָיו. וְדַוְקָא כְּשֶׁהִשְׁבִּיחוּ מֵחֲמַת הַמָּעוֹת עַצְמָן, כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁתַּנָּה הַמַּטְבֵּעַ אוֹ הוֹסִיפוּ עָלָיו אוֹ פְּחָתוּ, אֲז חוֹלְקִים הַשֶּׁבַח וְהַהֶפְסֵד לְפִי הַמָּמוֹן. אֲבָל אִם קָנוּ סְחוֹרָה מִן הַמָּעוֹת שֶׁהִטִּילוּ לַכִּיס וְהִרְוִיחוּ בַּסְּחוֹרָה אוֹ הִפְסִידוּ, אֵין מְחַלְּקִים הָרֶוַח וְהַהֶפְסֵד אֶלָּא לְפִי מִסְפַּר הַשֻּׁתָּפִין וְלֹא לְפִי הַמָּמוֹן, וְכָךְ נוֹטֵל בַּהֶפְסֵד וּבַשֶּׁבַח מִי שֶׁנּוֹתֵן בַּכִּיס מָעוֹת מֻעָטִים כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁנָּתַן מָעוֹת מְרֻבִּים, אִם לֹא הִתְנוּ תְּחִלָּה שֶׁיְּחַלְּקוּ לְפִי מָמוֹן. וְכֵן דָּנִים בְּכָל בָּתֵּי דִינִים:

משנה ה

הָרִאשׁוֹנָה קוֹדֶמֶת לַשְּׁנִיָּה. אוֹתָהּ שֶׁזְּמַן כְּתֻבָּתָהּ מֻקְדָּם קוֹדֶמֶת לַשְּׁנִיָּה שֶׁזְּמַנָּהּ מְאֻחָר. וְכֵן כֻּלָּם:

הָרִאשׁוֹנָה נִשְׁבַּעַת לַשְּׁנִיָּה. אִם שְׁנִיָּה טוֹעֶנֶת הִשְׁבְּעִי לִי שֶׁלֹּא גָבִית מִשֶּׁל בַּעְלִי כְּלוּם, דְּלְמָא לֹא יְשַׁאֵר לִי מִמַּה שֶׁאֲגִבָּה כְּתֻבָּתִי. וְאַף שְׁלִישִׁית תֹּאמַר כֵּן לַשְּׁנִיָּה, וּרְבִיעִית לַשְּׁלִישִׁית. אֲבָל הָרְבִיעִית נִפְרַעַת שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה, וּכְגוֹן שֶׁאֵין שָׁם יוֹרֵשׁ אוֹ בַּעַל חוֹב אַחֵר שֶׁיַּשְׁבִּיעָהּ:

בֶּן נָנָס אוֹמֵר כו'. פְּלוּגְתַּיְהוּ דְּתַנָּא קַמָּא וּבֶן נָנָס מְפֹרָשׁ בַּגְּמָרָא, כְּגוֹן שֶׁנִּמְצֵאת שָׂדֶה אַחַת מֵאֵלּוּ הַשָּׂדוֹת שֶׁגָּבוּ הַשָּׁלֹשׁ נָשִׁים הָרִאשׁוֹנוֹת, שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ, שֶׁנּוֹדַע שֶׁגְּזָלָהּ וְסוֹף שֶׁיָּבֹאוּ בְּעָלֶיהָ וְיִטְלוּהָ, וּכְשֶׁבָּאָה הָרְבִיעִית לִגְבּוֹת כְּתֻבָּתָהּ מִשָּׂדֶה רְבִיעִית בָּאָה זֹאת וְאוֹמֶרֶת לָהּ לְמָחָר יָבֹא הַנִּגְזָל וְיִטֹּל שָׂדֵהוּ מִיָּדִי, רְצוֹנִי שֶׁתִּשְׁבָּעִי לִי שֶׁלֹּא גָבִית כְּתֻבָּתִיךְ בְּחַיֵּי הַבַּעַל.

תַּנָּא קַמָּא סָבַר בַּעַל חוֹב מְאֻחָר שֶׁקִּדֵּם וְגָבָה, מַה שֶּׁגָּבָה לֹא גָבָה, הִלְכָּךְ לָמָּה תִּשָּׁבַע, אִם יָבֹא הַנִּגְזָל וְיִטְרַח מִזּוֹ תַּחֲזֹר הִיא עַל הָרְבִיעִית וְתִטֹּל מִמֶּנָּה מַה שֶּׁגָּבְתָה, דְּהַוְיָא לָהּ רְבִיעִית בַּעַל חוֹב מְאֻחָר. וּבֶן נַנָּס סָבַר, בַּעַל חוֹב מְאֻחָר שֶׁקִּדֵּם וְגָבָה, מַה שֶּׁגָּבָה גָּבָה, וְאִם תַּחֲזִיק זֹאת אֵין הַשְּׁלִישִׁית יְכוֹלָה לַחֲזֹר עָלֶיהָ, וּלְכָךְ תִּשָּׁבַע לָהּ שֶׁלֹּא גָבְתָה מִנְּכָסֵי בַּעֲלָהּ כְּלוּם. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא. וּמִמֵּילָא שְׁמְעִינַן שֶׁאִם תְּפָסָה מִטַּלְטְלִין שֶׁצְּרִיכָה לִשָּׁבַע לְדִבְרֵי הַכֹּל, כֵּיוָן שֶׁאֵין דִּין קְדִימָה בְּמִטַּלְטְלִין וּמַה שֶּׁגָּבָה גָּבָה:

משנה ו

וְכָתְבָה רִאשׁוֹנָה לַלּוֹקַחַ וְכוּ'. וּכְגוֹן שֶׁקָּנוּ מִיָּדָהּ. וּבִגְמָרָא פָּרֵיךְ, וְתֵימָא נַחַת רוּחַ עָשִׂיתִי לְבַעְלִי. וּמְשָׁנֵי, כְּגוֹן שֶׁמָּכַר הַבַּעַל שָׂדֶה זוֹ לְאִישׁ אַחֵר קֹדֶם לָזֶה וְלֹא רָצְתָה הָאִשָּׁה לַחְתֹּם לוֹ, וְלָזֶה חָתְמָה, דְּאִם אִיתָא דְנַחַת רוּחַ עוֹשָׂה לְבַעְלָהּ הָיְתָה חוֹתֶמֶת לָרִאשׁוֹן:

פְּשָׁרָה. בְּצוּעַ. לֹא כֻּלּוֹ לָזֶה וְלֹא כֻּלּוֹ לָזֶה. וּלְשׁוֹן פּוֹשְׁרִין הוּא, לֹא חֲמִים וְלֹא קָרִים:

וְכֵן בַּעַל חוֹב. וּשְׁנֵי לָקוֹחוֹת. רְאוּבֵן נוֹשֶׁה בְּשִׁמְעוֹן מָנֶה וְלוֹ שְׁתֵּי שָׂדוֹת, וּמְכָרָן לִשְׁנַיִם זוֹ בַּחֲמִשִּׁים וְזוֹ בַּחֲמִשִּׁים, וְכָתַב בַּעַל חוֹב לְלוֹקֵחַ שֵׁנִי דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עִמְּךָ, בַּעַל חוֹב נוֹטֵל מִיַּד הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר לוֹ הִנַּחְתִּי לְךָ מָקוֹם שֶׁתִּגְבֶּה מִמֶּנּוּ, שֶׁחוֹבוֹ כְּנֶגֶד שְׁנֵיהֶם, וְלוֹקֵחַ רִאשׁוֹן מוֹצִיא מִיַּד הַשֵּׁנִי, וּבַעַל חוֹב חוֹזֵר וּמוֹצִיא אַף זוֹ מִן הָרִאשׁוֹן, וְלוֹקֵחַ שֵׁנִי מִבַּעַל חוֹב, וְחוֹזְרִין חֲלִילָה עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ פְּשָׁרָה:

וְכֵן אִשָּׁה בַּעֲלַת חוֹב. שֶׁהָיְתָה לָהּ כְּתֻבָּתָהּ עַל בַּעְלָהּ וּמָכַר שְׁתֵּי שְׂדוֹתָיו לִשְׁנַיִם וְאֵין בִּשְׁנֵיהֶם אֶלָּא כְּדֵי כְּתֻבָּתָהּ, וְכָתְבָה לַשֵּׁנִי דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עִמָּךְ, הָאִשָּׁה מוֹצִיאָה מִיַּד לוֹקֵחַ רִאשׁוֹן, וְהוּא מִן הַשֵּׁנִי, וְהַשֵּׁנִי מִן הָאִשָּׁה [וְהָאִשָּׁה מִן הָרִאשׁוֹן] וְלוֹקֵחַ רִאשׁוֹן מִיַּד הַשֵּׁנִי, וְחוֹזְרִים חֲלִילָה:

פרק יא

משנה א

אַלְמָנָה נִזּוֹנֶת מִנְּכָסֵי יְתוֹמִין. בֵּין קַרְקָעוֹת בֵּין מִטַּלְטְלִין. דִּתְנַאי כְּתֻבָּה הוּא, וְאַתְּ תִּהֵא יַתְבָא בְּבֵיתִי וּמִתְזָנָא מִנְּכָסַי:

וְאֵין חַיָּבִין בִּקְבוּרָתָהּ. שֶׁהַבַּעַל חַיָּב בִּקְבוּרָתָהּ תַּחַת יֵרֻשָּׁתָהּ, וְעַכְשָׁיו שֶׁיּוֹרְשֶׁיהָ גּוֹבִין כְּתֻבָּתָהּ מִיּוֹרְשֵׁי הַבַּעַל, הֵם יִקְבְּרוּהָ. וּמִמֵּילָא שְׁמְעִינַן שֶׁאִם מֵתָה וְלֹא נִשְׁבְּעָה עַל כְּתֻבָּתָהּ, שֶׁעַכְשָׁיו אֵין יוֹרְשֶׁיהָ גּוֹבִין כְּתֻבָּתָהּ, עַל יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל מֻטָּל לְקַבְּרָהּ:

משנה ב

בֵּין מִן הָאֵרוּסִין. שֶׁאֵין לָהּ מְזוֹנוֹת וּמוֹכֶרֶת לִכְתֻבָּתָהּ:

בֵּין מִן הַנִּשּׂוּאִין. שֶׁהִיא מוֹכֶרֶת לְמְזוֹנוֹת:
מוֹכֶרֶת שֶׁלֹּא בְּבֵית דִּין. כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא בְּבֵית דִּין מֻמְחִין. וּמִכָּל מָקוֹם צְרִיכָה לְמְכֹר בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה שֶׁיִּהְיוּ בְּקִיאִין בְּשׁוּמַת קַרְקַע:
רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִן הַנִּשּׂוּאִין. שֶׁהִיא מוֹכֶרֶת לְמְזוֹנוֹת, מוֹכֶרֶת שֶׁלֹּא בְּבֵית דִּין, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ לִהְיוֹת יוֹשֶׁבֶת וּמִתְעַנָּה עַד שֶׁיְּזַדְּקְקוּ לָהּ בֵּית דִּין. אֲבָל מִן הָאֵרוּסִין שֶׁאֵין מְכִירָתָהּ אֶלָּא לִכְתֻבָּה, אֵינָהּ מוֹכֶרֶת אֶלָּא בְּבֵית דִּין. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ג

מָכְרָה כְתֻבָּתָהּ. מָנֶה מָאתַיִם:
לֹא תִמְכֹּר אֶת הַשָּׂאָר. הַתּוֹסֶפֶת, אֶלָּא בְּבֵית דִּין. וּמַתְנִיתִין רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא דְּאָמַר אֵין מוֹכֶרֶת שֶׁלֹּא בְּבֵית דִּין אֶלָּא לְמְזוֹנוֹת, וְזוֹ הוֹאִיל וְגָבְתָה מִקְצַת כְּתֻבָּתָהּ אֵין לָהּ מְזוֹנוֹת:
וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מוֹכֶרֶת הִיא. לִכְתֻבָּה, אֲפִלּוּ לִפְרָקִים. וְאַף עַל פִּי כֵן מוֹכֶרֶת הִיא בֵּינְתַיִם לְמְזוֹנוֹת, שֶׁלֹּא אִבְּדָה מְזוֹנוֹתֶיהָ, וְאַף עַל פִּי שֶׁגָּבְתָה קְצַת כְּתֻבָּתָהּ:
וְכוֹתֶבֶת. בִּשְׁטַר הַמְּכִירָה, לְמְזוֹנוֹת מָכַרְתִּי:
וּגְרוּשָׁה לֹא תִמְכֹּר. לִכְתֻבָּה, אֶלָּא בְּבֵית דִּין. דְּטַעֲמָא מַאי אָמוּר רַבָּנָן אַלְמָנָה בֵּין מִן הָאֵרוּסִין מִן הַנִּשּׂוּאִין מוֹכֶרֶת שֶׁלֹּא בְּבֵית דִּין, לְפִי שֶׁאֵין אָדָם רוֹצֶה שֶׁתִּתְבַּזֶּה אִשְׁתּוֹ בְּבֵית דִּין, וְזוֹ הוֹאִיל וּגְרוּשָׁה הִיא לֹא אִכְפַּת לֵיהּ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים שֶׁאִשָּׁה מוֹכֶרֶת בֵּין לִכְתֻבָּה בֵּין לְמְזוֹנוֹת שֶׁלֹּא בְּבֵית דִּין מֻמְחִים, וַאֲפִלּוּ הִתְקַבְּלָה מִקְצַת כְּתֻבָּתָהּ מוֹכֶרֶת לְמְזוֹנוֹת עַד שֶׁתִּתְקַבֵּל כָּל כְּתֻבָּתָהּ. וּכְשֶׁמּוֹכֶרֶת, בֵּין לִכְתֻבָּה בֵּין לְמְזוֹנוֹת, צְרִיכָה שְׁבוּעָה וְאֵינָהּ צְרִיכָה הַכְרָזָה:

משנה ד

שָׁוֶה מָאתַיִם בְּמָנֶה נִתְקַבְּלָה כְתֻבָּתָהּ. דְּאָמְרִינַן לָהּ אַתְּ אַפְסַדְתְּ. וְשָׁוֶה מָנֶה בְּמָאתַיִם אַף עַל גַּב דְּהֵיא הִרְוִיחָה לֹא מָצֵית לְמֵימַר אֲנָא אַרְוָוחֵי, שֶׁהַשּׁוֹלֵחַ שְׁלוּחוֹ לַשּׁוּק לִסְחוֹרָה וְלָקַח בְּזוֹל הַכֹּל לְבַעַל הַמָּעוֹת. וְלֹא שָׁמְעִינַן מֵהָכָא אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁאֵין לוֹ קְצָבָה, כְּגוֹן קַרְקַע שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִמָּכֵר בְּאֹמֶד זֶה בְּפָחוֹת וְזֶה בְּיֶתֶר, אֲבָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קְצָבָה וְקָנָה הַשָּׁלִיחַ בְּפָחוֹת, לֹא אִתְבְּרִירָא לָן דִּינָא מֵהָכָא. וְחָזִינָא לְרַבְוָתָא דְּאִפְלִיגוּ בָהּ. וּמַסְקָנָא לְפוּם מַאי דְּחָזֵי לָן, שֶׁחוֹלְקִין הַשָּׁלִיחַ וְהַמְשַׁלֵּחַ:
מִכְרָהּ בָּטֵל. שֶׁאוֹתוֹ דִּינָר אֵין לָהּ רְשׁוּת לִמְכֹּר, נִמְצָא שֶׁכָּל הַמֶּכֶר טָעוּת, שֶׁהֲרֵי בְּבַת אַחַת הָיָה:
לְעוֹלָם מִכְרָהּ קַיָּם. וְהֵיא תַּחֲזִיר אֶת הַדִּינָר לַיּוֹרְשִׁין, דְּמַה הִפְסִידָתָן. עַד שֶׁיְּהֵא בָּאוֹנָאָה כְּדֵי שֶׁאִלּוּ לֹא הָיְתָה הָאוֹנָאָה הָיְתָה מִשְׁתַּיֶּרֶת שָׂדֶה בַּת תִּשְׁעָה קַבִּין, שֶׁהוּא שִׁעוּר שָׂדֶה:

וּבְגִנָּה בַּת חֲצִי קַב. שֶׁהוּא שִׁעוּר גִּנָּה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ה

אִגֶּרֶת בְּקֹרֶת. הַכְרָזָה. שֶׁעַל יְדֵי הַהַכְרָזָה בְּנֵי אָדָם מְבַקְּרִים בָּהּ. וּבְהָא מוֹדֶה תַּנָּא קַמָּא לְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

משנה ו

הַשְּׁנִיָּה. שְׁנִיּוֹת לָעֲרִיוֹת, שֶׁהֵן מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

אֵין לָהֶם כְּתֻבָּה. מָנֶה מָאתַיִם. מְמָאֶנֶת, מִשּׁוּם דְּמַעֲצָמָהּ יוֹצְאָה. שְׁנִיָּה, קְנָסוֹהָ רַבָּנָן מִפְּנֵי שֶׁהִיא מַרְגִּילָתוֹ לְנַשְּׂאָהּ, שֶׁאֵינָהּ נִפְסֶדֶת כְּלוּם בַּנִּשּׂוּאִין שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ נִפְסֶלֶת בָּהֶן וּוְלָדָהּ כָּשֵׁר. אַיְלוֹנִית, מִשּׁוּם דְּמֻקַּח טָעוּת הוּא:

וְלֹא פֵּרוֹת. הַפֵּרוֹת שֶׁאָכַל הַבַּעַל אֵין מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ:

וְלֹא מְזוֹנוֹת. כְּגוֹן אִם לָוְתָה וְאָכְלָה בְּעוֹדָהּ תַּחְתָּיו וְאַחַר כָּךְ מֵאָנָה, אֵין הַבַּעַל חַיָּב לְשַׁלֵּם. אֲבָל חַיָּב בִּמְזוֹנוֹתֶיהָ בְּעוֹדָהּ תַּחְתָּיו. וְהַשְּׁנִיָּה וְהָאַיְלוֹנִית אֵין לָהֶם מְזוֹנוֹת בְּעוֹדָן תַּחְתָּיו, וְכָל שֶׁכֵּן אִם לָוּוּ וְאָכְלוּ שֶׁאֵין הַבַּעַל חַיָּב לְשַׁלֵּם:

וְלֹא בְלָאוֹת. שֶׁנֶּאֶבְדוּ וּבְלוּ לְגַמְרֵי, בֵּין מִנִּכְסֵי מְלוֹג בֵּין מִנִּכְסֵי צֹאן בָּרְזֶל, אֵין הַמְמָאֶנֶת יְכוֹלָה לְהוֹצִיא מִיַּד בַּעְלָהּ. אֲבָל בְּלָאוֹתֶיהָ הַקַּיָּמִים נוֹטֶלֶת לְעוֹלָם, בֵּין הַמְמָאֶנֶת בֵּין הַשְּׁנִיָּה בֵּין הָאַיְלוֹנִית, וַאֲפִלּוּ זְנָתָה לֹא הִפְסִידָה בְּלָאוֹתֶיהָ הַקַּיָּמִים. וְהַשְּׁנִיָּה אֵין לָהּ בְּלָאוֹת שֶׁל נִכְסֵי מְלוֹג, אֲבָל בְּלָאוֹת שֶׁל נִכְסֵי צֹאן בָּרְזֶל יֶשׁ לָהּ:

פרק יב

משנה א

הַנּוֹשֵׂא אֶת הָאִשָּׁה וּפָסְקָה עִמּוֹ. בִּשְׂטָר וְקִנְיָן, אוֹ שֶׁאָמַר לְעֵדִים אַתֶּם עֵדַי שֶׁאֲנִי מְחַיֵּב עַצְמִי לָזוּן אֶת בִּתָּהּ שֶׁיֵּשׁ לָהּ מֵאִישׁ אַחֵר:

לְכְשֶׁתָּבֹא אֲצְלִי. כְּלוֹמַר אִם הָיִיתִי מְקַיֵּם אֶת אִמָּהּ הָיִיתִי זָנָהּ:

מוֹלִיךְ לָהּ מְזוֹנוֹתֶיהָ לִמְקוֹם שֶׁאִמָּהּ שָׁם. דְּקַיְמָא לָן בַּת אֵצֶל אִמָּהּ בֵּין גְּדוֹלָה בֵּין קְטַנָּה כָּל זְמַן שֶׁהָאֵם רוֹצָה, וְהַבֵּן עַד שֵׁשׁ שָׁנִים אֵצֶל אִמּוֹ, וְחַיָּב הָאָב לְפַרְנְסוֹ וְהוּא אֵצֶל אִמּוֹ אִם הָאֵם רוֹצָה:

משנה ב

בְּנוֹתֵיהֶן נְזוֹנוֹת מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין. וְלֹא מִמְּשֻׁעְבָּדִים, שֶׁאֵין מוֹצִיאִים לִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת מִנְּכָסִים מְשֻׁעְבָּדִים, מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם, שֶׁאֵין הַלָּקוֹחוֹת יוֹדְעִים כַּמָּה יַעֲלוּ הַמְּזוֹנוֹת כִּי הֵיכִי דְּלִיזָּהֲרוּ לְהַנִּיחַ לָהֶם מָקוֹם לְגִבּוֹת:

וְהִיא נִזּוֹנֶת. אוֹתָהּ הַבַּת:
שֶׁהִיא כְּבַעֲלַת חוֹב. שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֲלֵיהֶן שִׁטַּר מְזוֹנוֹת:
כָּל זְמַן שֶׁאַתְּ עִמִּי. וְלֹא אִם אָמוּת אוֹ תָּמוּתִי אוֹ אֶגָּרְשֵׁךְ:

משנה ג

וְנוֹתְנִין לָהּ מָדוֹר. וְכֵן כְּלֵי תַּשְׁמִישׁ וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת שֶׁהָיְתָה מִשְׁתַּמֶּשֶׁת בָּהֶם בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ. וְאִם נָפַל הַבַּיִת אֵין חַיָּבִים לִבְנוֹת לָהּ בַּיִת אַחֵר, דְּאַתְּ תְּהֵא יַתְבָא בְּבֵיתִי תְּנַן. וַאֲפִלּוּ רָצְתָה לִבְנוֹתוֹ מִמָּמוֹנָהּ אֵין שׁוֹמְעִין לָהּ:
אִם אַתְּ אֲצַלֵּנוּ יֶשׁ לִיךְ מְזוֹנוֹת. שֶׁבִּרְכַּת הַבַּיִת בְּרָכָה:

משנה ד

כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אָבִיהָ. וְהַיּוֹרְשִׁים נָתְנוּ לָהּ מְזוֹנוֹתֶיהָ שָׁם:
גּוֹבָה כְּתֻבָּתָהּ. כְּשֶׁתִּרְצֶה:
שֶׁתַּעֲשֶׂה טוֹבָה. מִנְכְסֵי יְתוֹמִים, נוֹתֶנֶת לֶחֶם וּמֶלַח לִשְׁכֵנוֹתֶיהָ כְּדֵי כְּתֻבָּתָהּ:
וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. לֹא הֶזְכִּרוּ חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ בִּשְׁבִיל הַטּוֹבָה שֶׁתַּעֲשֶׂה מִנְכְסֵי הַיְתוֹמִים, אֶלָּא לְעִנְיַן הַמְּחִילָה הֶזְכִּרוּ, דְּהוֹאִיל וְשָׁתְקָה וְלֹא תָּבְעָה כָּל הַשָּׁנִים הַלָּלוּ מָחֲלָה, הִלְכָךְ כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעְלָהּ אֵין שְׁתִיקָתָהּ מְחִילָה, שֶׁמִּפְּנֵי שֶׁמְּכַבְּדִים אוֹתָהּ הִיא בּוֹשָׁה לִתְבֹּעַ כְּתֻבָּתָהּ, אֲבָל בְּבֵית אָבִיהָ מִשֶּׁשְּׁתָקָה עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים מְחִילָה הִיא:
מֵתָה, יוֹרְשֶׁיהָ מַזְכִּירִין כְּתֻבָּתָהּ. כְּלוֹמַר צְרִיכִין לִתְבֹּעַ כְּתֻבָּתָהּ בְּתוֹךְ עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה. וְדַוְקָא כְּשֶׁנִּשְׁבָּעָה עַל כְּתֻבָּתָהּ קֹדֶם שֶׁמֵּתָה הוּא דְּיוֹרְשֶׁיהָ יְכוֹלִים לִתְבֹּעַ כְּתֻבָּתָהּ. אֲבָל אִם לֹא נִשְׁבָּעָה עַל כְּתֻבָּתָהּ, אֵין יוֹרְשֶׁיהָ יוֹרְשִׁים מִכְּתֻבָּתָהּ כְּלוּם, שֶׁאֵין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו:

פרק יג

משנה א

שְׁנֵי דַיָּנֵי גְּזֵלוֹת. שֶׁהָיוּ גּוֹזְרִין גְּזֵרוֹת עַל הַגַּזְלָנִים וְקוֹנְסִים עֲלֵיהֶם קְנָסוֹת:
שְׁנֵי דְּבָרִים. שֶׁאֵין חֲכָמִים מוֹדִים לוֹ:
תִּשְׁבַּע בַּסּוֹף. כְּשֶׁיִּשְׁמְעוּ בּוֹ שֶׁמֵּת וְתָבֹא לִגְבוֹת כְּתֻבָּתָהּ, תִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא עִכְּבָה בְיָדָהּ מִשֶּׁל בַּעְלָהּ כְּלוּם:
וְלֹא תִּשְׁבַּע בַּתְּחִלָּה. בְּשָׁעַת גְּבִיַּת מְזוֹנוֹת. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, תִּשְׁבַּע בַּסּוֹף, כְּשֶׁיָּבֹא בַּעְלָהּ וְיַכְחִישֶׁנָּה וְיֹאמַר הִנַּחְתִּי לָךְ מְזוֹנוֹת, תִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא הִנִּיחַ לָהּ כְּלוּם:

רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אוֹמֵר. וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ. וְדָוְקָא אַחַר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים לִיצִיאַת הַבַּעַל פּוֹסְקִין מְזוֹנוֹת לָאִשָּׁה אִם תְּבִעָה מְזוֹנוֹת, אֲבָל קֹדֶם זְמַן זֶה לֹא, שֶׁחֲזָקָה אֵין אָדָם מַנִּיחַ בֵּיתוֹ רֵיקָן וְיוֹצֵא:

משנה ב

אִבֵּד אֶת מְעוֹתָיו. דְּאָמַר, לֹא אָמַרְתִּי לְךָ הַלְוֵנִי וַאֲנִי אֶפְרַע. אֲבָל אִם הִלְוָה אֶת הָאִשָּׁה מָעוֹת לְמְזוֹנוֹתֶיהָ עַל מְנָת שֶׁתְּשַׁלֵּם לוֹ, הוּא תּוֹבְעָהּ וְהִיא תּוֹבַעַת אֶת הַבַּעַל וִישַׁלֵּם. וְאִם הַבַּעַל טוֹעֵן הִנַּחְתִּי לָהּ מְזוֹנוֹת, וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא הִנִּיחַ וְרוֹצָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ, נִשְׁבַּע הַבַּעַל שְׁבוּעַת הֶסֵת וְנִפְטָר, וְיִהְיוּ הַמָּעוֹת חוֹב עָלֶיהָ לְכְשֶׁתְּתְאַלְמֵן אוֹ תִּתְגָּרֵשׁ. וּבְהָא מַתְנִיתִין נַמִּי הֲלָכָה כְּרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי:

משנה ג

וּבִנְכָסִים מֻעָטִים. שֶׁאֵין בָּהֶם פַּרְנָסָה שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ לִזְכָרִים וְלִנְקֵבוֹת. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, כָּל שֶׁאֵין בָּהֶם לְפַרְנֵס הַבָּנִים וְהַבָּנוֹת עַד שֶׁיִּבָּגְרוּ הַבָּנוֹת, קְרוּי נְכָסִים מֻעָטִים:

בִּשְׁבִיל שֶׁאֲנִי זָכָר הִפְסַדְתִּי. כְּלוֹמַר, בִּשְׁבִיל שֶׁאֲנִי זָכָר וְרָאוּי לִירֹשׁ בִּנְכָסִים מְרֻבִּים הִפְסַדְתִּי בִּנְכָסִים מֻעָטִים. וְאֵין הֲלָכָה כְּאַדְמוֹן:

משנה ד

וְהוֹדָה בַּקַּנְקַנִּים. רֵיקִים בְּלֹא שֶׁמֶן. וּכְגוֹן שֶׁטָּעָנוּ חֲבֵרוֹ עֲשָׂרָה כַּדֵּי שֶׁמֶן יֵשׁ לִי אֶצְלְךָ:

אַדְמוֹן אוֹמֵר. יֵשׁ בְּמַשְׁמָעוּת טַעֲנָה זוֹ שֶׁמֶן וְכַדִּים, וּכְשֶׁהוֹדָה לוֹ בְּכַדִּים רֵיקִים הֲוֵי הוֹדָאָה בְּמִקְצָת וְחַיָּב שְׁבוּעָה:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אֵין בְּמַשְׁמָעוּת טַעֲנָה זוֹ אֶלָּא שֶׁמֶן בִּלְבָד שִׁעוּר עֲשָׂרָה כַּדִּים, וּכְשֶׁהוֹדָה לוֹ בְּכַדִּים רֵיקִים, מַה שֶּׁטָּעָנוּ לֹא הוֹדָה לוֹ וּמַה שֶּׁהוֹדָה לוֹ לֹא טָעָנוּ, וְאֵין כָּאן הוֹדָאָה בְּמִקְצָת מִמִּין הַטַּעֲנָה וְאֵינוֹ חַיָּב שְׁבוּעָה. וַהֲלָכָה כְּאַדְמוֹן:

משנה ה

וּפָשַׁט לוֹ אֶת הָרֶגֶל. לְשׁוֹן בְּזָיוֹן, כְּלוֹמַר טֹל טִיט וְאָבָק שֶׁתַּחַת רַגְלַי. פֵּרוּשׁ אַחֵר, תְּלֵה אוֹתִי בְּרַגְלַי עַל הָעֵץ, שֶׁאֵין לִי מַה לִּתֵּן לְךָ. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ וּפָשַׁט לוֹ אֶת הָרֶגֶל, שֶׁהָלַךְ בַּדֶּרֶךְ מֵרָחוֹק:

עַד שֶׁתַּלְבִּין רֹאשָׁהּ. עַד שֶׁתַּזְקִין. וְאֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לֹא לְכָנֵס וְלֹא לְפָטֵר:

אַדְמוֹן אוֹמֵר כו'. וַהֲלָכָה כְּאַדְמוֹן:

משנה ו

הָעוֹרֵר עַל הַשָּׂדֶה וְכו'. רְאוּבֵן מְעָרְעֵר עַל הַשָּׂדֶה שֶׁבְּיַד שִׁמְעוֹן וְאוֹמֵר לוֹ, לֵוִי שֶׁמָּכַר לְךָ גְּזֵלָה מִמֶּנִּי, וְהוּא חָתוּם עַל שְׁטַר הַמְּכִירָה שֶׁכָּתַב לֵוִי לְשִׁמְעוֹן שֶׁמָּכַר לוֹ:

אַדְמוֹן אוֹמֵר יָכוֹל הוּא שֶׁיֹּאמַר. מַה שֶּׁלֹּא עֵרַעְרְתִּי בְּשָׁעָה שֶׁלִּקַּחְתָּ שָׂדֶה זוֹ מִלְּוֹי וְחָתַמְתִּי עֵד בְּתוֹךְ הַשְּׁטָר, לְפִי שֶׁלְּוֹי אָדָם חָזָק וְקָשֶׁה לְהוֹצִיאָה מִיָּדוֹ וְנֹחַ לִי שֶׁתְּהֵא בְּיָדְךָ שֶׁאוֹצִיאֶנָּה מִמְּךָ בְּדִין:

אִבֵּד אֶת זְכוּתוֹ. דְּהוֹאיל וְחָתַם הוֹדָה שֶׁאֵין לוֹ עֵסֶק בָּהּ. וְאֵין הֲלָכָה כְּאַדְמוֹן. וְדָוְקָא כְּשֶׁחָתַם בָּהּ בְּעֵד הוּא דְּפְלִיגִי אַדְמוֹן וַחֲכָמִים, אֲבָל אִם הוּא חָתוּם בְּדַיָּן לְקַיֵּם אֶת הַשְּׁטָר, הַכֹּל מוֹדִים שֶׁלֹּא אִבֵּד אֶת זְכוּתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר לֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ מַה שֶּׁכָּתוּב בַּשְּׁטָר, שֶׁהַדַּיָּן הַחוֹתֵם עַל הַהֶנְפֵּק לְקַיֵּם אֶת הַשְּׁטָר אֵין צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע מַה שֶּׁכָּתוּב בַּשְּׁטָר אֶלָּא שֶׁיַּכִּיר חֲתִימַת הָעֵדִים בִּלְבָד:

משנה ז

וְאָבְדָה דָּרְךְ שָׂדֵהוּ. שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָהּ בַּעֲלֵי הַשָּׂדוֹת שֶׁבִּמְצָרָיו:

יֵלֵךְ לוֹ בַּקָּצָרָה. עַל כָּרְחָם יִטֹּל לוֹ דֶּרֶךְ לְשָׂדֵהוּ, אֲבָל יִבְרֹר לוֹ דֶּרֶךְ קְצָרָה שֶׁלֹּא יַרְבֶּה לִטֹּל. וּבִזְמַן שֶׁאַרְבָּעָה בְנֵי אָדָם מַקִּיפִים אוֹתוֹ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת מוֹדֶה אַדְמוֹן לַחֲכָמִים שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לוֹמַר אַיְתֵי רְאָיָה דְּדַרְכָּךְ גַּבַּאי וּשְׁקוֹל. וְאִם אָדָם אֶחָד הִקִּיפָהוּ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת מוֹדִים חֲכָמִים לְאַדְמוֹן דְּמִמָּה נַפְשָׁךְ אוֹרְחֵיהּ גַּבֵּיהּ הוּא. לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא כְּשֶׁהִקִּיפָהוּ אָדָם אֶחָד שֶׁבָּא מִכֹּחַ אַרְבָּעָה בְנֵי אָדָם. אַדְמוֹן אוֹמֵר, מְצֵי אָמַר לֵיהּ מִמָּה נַפְשָׁךְ אוֹרְחֵי גַּבָּךְ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מְצֵי אָמַר לֵיהּ הֵיאַךְ, אִי שְׁתַּתְּקְתְּ, וְאִי לֹא, מְהַדְּרְנָא שְׁטָרָא לְמָרֵיהוּ וְלֹא מָצֵית לְאִשְׁתַּעוֹיֵי דִּינָא בַּהֲדֵיהוּ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ח

וְהַלָּה הוֹצִיא שֶׁמָּכַר לוֹ אֶת הַשָּׂדֶה. הַלָּוֶה הוֹצִיא עָלָיו שְׁטַר מְכִירָה מְאֻחֶרֶת לִשְׁטַר הַהַלְוָאָה, וְאוֹמֵר שְׁטָרְךָ מְזֻיָּף אוֹ פָרוּעַ, שֶׁאִם הָיִיתִי חַיָּב לְךָ לֹא הָיִיתָ מוֹכֵר לִי אֶת הַשָּׂדֶה, שֶׁהָיָה לְךָ לִגְבוֹת חוֹבְךָ:

זֶה הָיָה פִּקֵּחַ שֶׁמָּכַר לוֹ אֶת הַשָּׂדֶה. לְפִי שֶׁהָיָה זֶה מַבְרִיחַ מִטַּלְטָלָיו, וְלֹא הָיָה לוֹ מֵהֵיכָן יְמַשְׁכְּנֶנּוּ עַל חוֹבוֹ, וְעַכְשָׁיו יִטֹּל אֶת הַקַּרְקַע. וּבְאַתְרָא דְּהַלְוֹקַחַ יָהֵיב זוּזֵי וְהַדַּר כָּתְבֵי שְׁטַר מְכִירָה כְּלֵי עַלְמָא לֹא פְלִיגִי שֶׁהָיָה לַמּוֹכֵר לְעַכֵּב בְּחוֹבוֹ הַמָּעוֹת שֶׁקִּבֵּל וְלֹא יִכְתֹּב לוֹ הַשְּׁטָר, וְכֵיוָן שֶׁכָּתְבוֹ הוֹכִיחַ שֶׁאֵין לוֹ עָלָיו חוֹב. כִּי פְלִיגִי בְּאַתְרָא דְּכָתְבֵי שְׁטָרָא וַהֲדַר יָהֵיב הַלּוֹקֵחַ זוּזֵי. אַדְמוֹן סָבַר, אִיבָּעֵי לֵיהּ לְמִמְסַר מוֹדָעָה אֵינִי מוֹכֵר לוֹ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְמַשְׁכְּנוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, הַאי דְּלֹא מָסַר מוֹדָעָא כִּי יָרֵא שֶׁמָּא יִשְׁמַע הַדָּבָר וְיִמָּנַע מִלְּקָנוֹת אֶת הַשָּׂדֶה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ט

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים זֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה י

שָׁלֹשׁ אֲרָצוֹת לַנִּשּׂוּאִין. שֶׁאִם נָשָׂא אִשָּׁה בְּאַחַת מֵהֶן, אֵינוֹ יָכוֹל לְכוֹפָהּ לָצֵאת אַחֲרָיו מֵאֶרֶץ אֶל אֶרֶץ:

כְּרַךְ. גָּדוֹל מֵעִיר. וְהוּא מָקוֹם שְׁוָקִים, וּמִכָּל סְבִיבָיו בָּאִין שָׁם לִסְחוֹרָה, וְכָל דָּבָר מָצוּי בּוֹ:

אֲבָל לֹא מֵעִיר לִכְרַךְ. שֶׁיְּשִׁיבַת הַכְּרַכִּין קָשָׁה, מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּל מִתְיַשְּׁבִים שָׁם וְדוֹחֲקִים וּמְקֻרָבִים הַבָּתִּים זוֹ לְזוֹ וְאֵין שָׁם אֲוִיר:

וְלֹא מִכְּרַךְ לְעִיר. דְּבַכְּרַךְ שְׁכִיחֵי כָּל מִילֵּי, בָּעִיר לֹא שְׁכִיחֵי כָּל מִילֵּי:

מִפְּנֵי שֶׁהַנָּוֶה הַיָּפָה בוֹדֵק. אֶת הַגּוּף וּמַחֲלִיאוֹ, שֶׁשִּׁנּוּי וֶסֶת אֲפִלּוּ לְטוֹבָה תְּחִלַּת חֳלִי מֵעַיִם. וַהֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. וְאִם אִישׁ מֵאֶרֶץ הַגָּלִיל נָשָׂא אִשָּׁה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה אוֹ אִפְּכָא, כּוֹפִין אוֹתָהּ לָצֵאת עִמּוֹ, שֶׁעַל מְנָת כֵּן נְשָׂאָהּ. וּבְכָל מָקוֹם מוֹצִיאִים מֵעִיר שֶׁרַבָּהּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים לְעִיר שֶׁרַבָּהּ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל לֹא מֵעִיר שֶׁרַבָּהּ יִשְׂרָאֵל לְעִיר שֶׁרַבָּהּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים:

משנה יא

הַכֹּל מַעֲלִין. אֶת כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ אָדָם כּוֹפָה לַעֲלוֹת עִמּוֹ לִירוּשָׁלַיִם, וַאֲפִלּוּ אִם קָנָה עֶבֶד עִבְרִי יֵלֵךְ הָעֶבֶד אַחֲרָיו עַל כָּרְחוֹ, וַאֲפִלּוּ מְנָוֶה הַיָּפָה לְנָוֶה הָרַע, וַאֲפִלּוּ מֵעִיר שֶׁרַבָּהּ יִשְׂרָאֵל לְעִיר שֶׁרַבָּהּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים:

וְאֵין הַכֹּל מוֹצִיאִין. וְאֵין מוֹצִיאִין שׁוּם אָדָם:

אֶחָד הָאֲנָשִׁים וְאֶחָד הַנָּשִׁים. אִם הוּא אוֹמֵר לַעֲלוֹת וְהִיא אוֹמֶרֶת שֶׁלֹּא לַעֲלוֹת, תֵּצֵא בְּלֹא כְתֻבָּה. וְאִם הִיא אוֹמֶרֶת לַעֲלוֹת וְהוּא אוֹמֵר שֶׁלֹּא לַעֲלוֹת, יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה:

קַפּוֹטְקִיָּא. הִיא כַּפְתּוֹר. וְקוֹרִין לָהּ בַּעֲרָבִי דמא"ת. וּמְעוֹתֶיהָ גְּדוֹלוֹת וְשׁוֹקְלוֹת יוֹתֵר מִשֶּׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם דִּכְתֻבַּת אִשָּׁה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, הֵקֵלּוּ בָהּ לְפָרֵעַ אוֹתָהּ בַּפָּחוּת שֶׁבַּמָּעוֹת. וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל סָבַר כְּתֻבָּה דְּאוֹרַיְתָא, וּמִשּׁוּם הָכִי אָזֵיל בָּהּ לְחֻמְרָא. וְלֵית הִלְכָתָא כְּוָתֵיהּ: